स्तोत्रमञ्जरी

अनुक्रमणिका

गणशभुजङ्गम्	2
परब्रह्म प्रातः स्मरण स्तोत्रम्	4
शिवप्रातःस्मरणस्तोत्रम्	5
कामाक्षी माहात्म्यम्	6
विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	8
आदित्यहृदयम्	34
श्री रङ्गनाथस्तोत्रम्	38
हयग्रीवाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्	10
अन्नपूर्णास्तोत्रम्	42
दक्षिणामूर्त्यष्टकम्	45
वैद्यनाथाष्टकम्	48
सुब्रह्मण्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्	50
गोविन्दाष्टकम्	52
भज गोविन्दम्	55
गीतगोविन्दम्	59
मधुराष्टकम्	62

98

दक्षिणाम्(तिस्तित्रि वृषभदेवकृतम् 63
तोटकाष्टकम्
शङ्कराचार्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम् 67
नामरामायणम्
हनुमान् चालीसा
हनुमत् पञ्चरत्नम्
कनकधारास्तवम्
लक्ष्म्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्
सरस्वत्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्
महिषासुरमर्दिनि स्तोत्रम्
नवग्रहस्तोत्रम्

नवग्रहमङ्गलाष्टकम् . . . . . .

॥ गणेशभुजङ्गम्॥

रणत् क्षुद्रघण्टानिनादाभिरामम् चलत् ताण्डवोद्दण्डवत्पद्मतालम्। लसत् तुन्दिलाङ्गोपरिव्यालहारम् गणाधीशमीशानसूनुं तमीडे॥१॥ ध्वनिध्वंसवीणालयोल्लासिवऋम् स्फुरच्छुण्डदण्डोल्लसदुबीजपूरम्। गलद्दर्पसौगन्ध्यलोलालिमालम् गणाधीरामीशानसूनुं तमीडे॥२॥ प्रकाशज्जपारक्तरन्तप्रसून-प्रवालप्रभातारुणज्योतिरेकम। प्रलम्बोद्रं वक्रतुण्डैकद्न्तम् गणाधीरामीशानसूनुं तमीडे॥३॥ विचित्रस्फुरद्रलमालाकिरीटम् किरीटोल्लसचन्द्ररेखाविभूषम्। विभूषैकभूषं भवध्वंसहेतुम् गणाधीरामीशानसूनुं तमीडे॥४॥

उद्श्रद्धजावस्ररीदृश्यमूलोच्-चलद्-भ्रूलता-विभ्रमभ्राजदक्षम्। मरुत् सुन्दरीचामरैः सेव्यमानम् गणाधीशमीशानसूनुं तमीडे॥५॥

स्फुरन्निष्ठुरालोलपिङ्गाक्षितारम् कृपाकोमलोदारलीलावतारम्। कलाबिन्दुगं गीयते योगिवर्थैर्-गणाधीशमीशानसूनुं तमीडे॥६॥

यमेकाक्षरं निर्मलं निर्विकल्पम् गुणातीतमानन्दमाकारशून्यम्। परं पारमोङ्कारमान्मायगर्भम् वदन्ति प्रगल्भं पुराणं तमीडे॥७॥

चिदानन्दसान्द्राय शान्ताय तुभ्यम् नमो विश्वकर्त्रे च हर्त्रे च तुभ्यम्। नमोऽनन्तलीलाय कैवल्यभासे नमो विश्वबीज प्रसीदेशसूनो॥८॥ इमं सुस्तवं प्रातरुत्थाय भक्त्या पठेद्यस्तु मर्त्यो लभेत्सर्वकामान्। गणेशप्रसादेन सिध्यन्ति वाचो गणेशे विभौ दुर्लभं किं प्रसन्ने॥९॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री गणेशभुजङ्गं सम्पूर्णम्॥

॥ परब्रह्म प्रातः स्मरण स्तोत्रम्॥

प्रातः स्मरामि हृदि संस्फुरदात्मतत्वम् सिच्चत् सुखं परमहंसगितं तुरीयम्। यत् स्वप्नजारसुषुप्तिमवैति नित्यम् तत् ब्रह्म निष्कलमहं न च भूतसंधः॥१॥

प्रातर्भजामि मनसा वचसामगम्यम् वाचो विभान्ति निखिला यदनुग्रहेण। यं नेति नेति वचनैर्निगमा अवोचं स्तं देवदेवमजमच्युतमाहुरग्र्यम्॥२॥ प्रातर्नमामि तमसः परमर्कवर्णम् पूर्णं सनातनपदं पुरूषोत्तमाख्यम्। यस्मिन्निदं जगदशेषमशेषमूर्तौ रज्ज्वां भुजंगम इव प्रतिमासितं वै॥३॥ श्लोकत्रयमिदं पुण्यं लोकत्रयविभूषणम्। प्रातः काले पठेद्यस्तु स गच्छेत्परमं पदम्॥४॥

****

॥ शिवप्रातःस्मरणस्तोत्रम्॥

प्रातः स्मरामि भवभीतिहरं सुरेशम् गङ्गाधरं वृषभवाहनमम्बिकेशम्। खद्वाङ्गशूलवरदाभयहस्तमीशम् संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥१॥ प्रातर्नमामि गिरिशं गिरिजार्धदेहम् सर्गस्थितिप्रलयकारणमादिदेवम्। विश्वेश्वरं विजितविश्वमनोभिरामम् संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥२॥ प्रातर्भजामि शिवमेकमनन्तमाद्यम् वेदान्तवेद्यमनघं पुरुषं महान्तम्। नामादिभेदरहितं षङ्गावशून्यम् संसाररोगहरमौषधमद्वितीयम् ॥३॥

॥ इति श्री शिवप्रातःस्मरणस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥कामाक्षी माहात्म्यम्॥

स्वामिपुष्करिणीतीर्थं पूर्वसिन्धुः पिनाकिनी। शिलाहृदश्चतुर्मध्यं यावत् तुण्डीरमण्डलम्॥१॥

मध्ये तुण्डीरभृवृत्तं कम्पा-वेगवती-द्वयोः। तयोर्मध्यं कामकोष्ठं कामाक्षी तत्र वर्तते॥२॥

स एव विग्रहो देव्या मूलभूतोऽद्रिराङ्गुवः। नान्योऽस्ति विग्रहो देव्याः काञ्चां तन्मूलविग्रहः॥३॥

जगत्कामकलाकारं नाभिस्थानं भुवः परम्। पद्पद्मस्य कामाक्ष्याः महापीठमुपास्महे॥४॥ कामकोटिः स्मृतः सोऽयं कारणादेव चिन्नभः।
यत्र कामकृतो धर्मो जन्तुना येन केन वा।
सकृद्वाऽिप सुधर्माणां फलं फलित कोटिशः॥५॥
यो जपेत् कामकोष्ठेऽिस्मिन् मन्त्रिमिष्टार्थदेवतम्।
कोटिवर्णफलेनैव मुक्तिलोकं स गच्छिति॥६॥
यो वसेत् कामकोष्ठेऽिस्मिन् क्षणार्धं वा तदर्धकम्।
मुच्यते सर्वपापेभ्यः साक्षाद्देवी नराकृतिः॥७॥
गायत्रीमण्डपाधारं भूनाभिस्थानमुत्तमम्।
पुरुषार्थप्रदं शम्भोर्बिलाभ्रं तं नमाम्यहम्॥८॥
यः कर्यात कामकोष्टस्य विकासस्य प्रदक्षिणम्।

यः कुर्यात् कामकोष्ठस्य बिलाभ्रस्य प्रदक्षिणम्। पदसङ्खाक्रमेणैव गोगर्भजननं लभेत्॥९॥ विश्वकारणनेत्राढ्यां श्रीमित्तपुरसुन्दरीम्। बन्धकासुरसंहन्त्रीं कामाक्षीं तामहं भजे॥१०॥

पराजन्मिद्ने काञ्च्यां महाभ्यन्तरमार्गतः। योऽर्चयेत् तत्र कामाक्षीं कोटिपूजाफलं लभेत्। तत्फलोत्पन्नकैवल्यं सकृत् कामाक्षिसेवया॥११॥ त्रिस्थाननिलयं देवं त्रिविधाकारमच्युतम्। प्रतिलिङ्गायसंयुक्तं भूतबन्धं तमाश्रये॥१२॥ य इदं प्रातरुत्थाय स्नानकाले पठेन्नरः। द्वादशश्लोकमात्रेण श्लोकोक्तफलमाप्नुयात्॥ ॥इति श्री कामाक्षी-विलासे त्रयोविंशे अध्याये श्री कामाक्षी माहात्म्यं सम्पूर्णम्॥

॥ विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवणं चतुर्भुजम्। प्रसन्नवद्नं ध्यायेत् सर्वविद्योपशान्तये॥१॥ यस्य द्विरद्वक्राद्याः पारिषद्याः परः शतम्। विद्यं निद्यन्ति सततं विष्वक्सेनं तमाश्रये॥२॥ नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम्। देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत्॥३॥ व्यासं विसष्ठनप्तारं शक्तेः पौत्रमकल्मषम्। पराशरात्मजं वन्दे शुकतातं तपोनिधिम्॥४॥ व्यासाय विष्णुरूपाय व्यासरूपाय विष्णवे। नमो वै ब्रह्मनिधये वासिष्ठाय नमो नमः॥५॥ अविकाराय शुद्धाय नित्याय परमात्मने। सदैकरूपरूपाय विष्णवे सर्वजिष्णवे॥६॥ यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात्। विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे॥७॥ ॐ नमो विष्णवे प्रभविष्णवे

श्री वैशम्पायन उवाच श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः। युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषत॥८॥ श्री युधिष्ठिर उवाच

किमेकं दैवतं लोके किं वाऽप्येकं परायणम्। स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम्॥९॥ को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः। किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात्॥१०॥

श्री भीष्म उवाच

जगत्प्रभुं देवदेवमनन्तं पुरुषोत्तमम्। स्तुवन् नामसहस्रेण पुरुषः सततोत्थितः॥११॥ तमेव चार्चयन्नित्यं भक्त्या पुरुषमव्ययम्। ध्यायन् स्तुवन् नमस्यंश्च यजमानस्तमेव च॥१२॥ अनादिनिधनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम्। लोकाध्यक्षं स्तुवन्नित्यं सर्वदुःखातिगो भवेत्॥१३॥ ब्रह्मण्यं सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम्। लोकनाथं महद्भृतं सर्वभूतभवोद्भवम्॥१४॥ एष में सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः। यद्भक्त्या पुण्डरीकाक्षं स्तवैरर्चेन्नरः सदा॥१५॥ परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तपः। परमं यो महद्भह्म परमं यः परायणम्॥१६॥ पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम्। दैवतं दैवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता॥१७॥ यतः सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे। यस्मिश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये॥१८॥

तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते। विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापभयापहम्॥१९॥ यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः। ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये॥२०॥ ऋषिर्नाम्नां सहस्रस्य वेदव्यासो महामुनिः। छन्दोऽनुष्ट्रप् तथा देवो भगवान् देवकीसुतः॥२१॥ अमृतांशूद्भवो बीजं शक्तिर्देविकनन्दनः। त्रिसामा हृद्यं तस्य शान्त्यर्थे विनियुज्यते॥२२॥ विष्णुं जिष्णुं महाविष्णुं प्रभविष्णुं महेश्वरम्। अनेकरूपदैत्यान्तं नमामि पुरुषोत्तमं॥२३॥ ॥ पूर्वन्यासः ॥

अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रमहामन्त्रस्य। श्री वेदव्यासो भगवान् ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। श्रीमहाविष्णुः परमात्मा श्रीमन्नारायणो देवता। अमृतांशूद्भवो भानुरिति बीजम्। देवकीनन्दनः स्रष्टेति शक्तिः। उद्भवः क्षोभणो देव इति परमो मन्त्रः। शिक्षभृन्नन्दकी चक्रीति कीलकम्। शार्क्षधन्वा गदाधर इत्यस्त्रम्। रथाङ्गपाणिरक्षोभ्य इति नेत्रम्। त्रिसामा सामगः सामेति कवचम्। आनन्दं परब्रह्मेति योनिः। ऋतुः सुदर्शनः काल इति दिग्बन्धः। श्रीविश्वरूप इति ध्यानम्। श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थे सहस्रनामजपे विनियोगः॥

क्षीरोदन्वत्प्रदेशे शुचिमणिविलसत्सैकतेमीकिकानाम् मालाक्कप्तासनस्थः स्फटिकमणिनिभैमीकिकैर्मण्डिताङ्गः। शुभ्रैरभ्रैरदभ्रैरुपरिविरचितेर्मुक्तपीयूषवर्षैः

आनन्दी नः पुनीयादरिनिलनगदाशङ्खपाणिर्मुकुन्दः॥१॥

भूः पादौ यस्य नाभिर्वियदसुरिनलश्चन्द्रसूर्यौ च नेत्रे कर्णावाशाः शिरो द्यौर्मुखमिप दहनो यस्य वास्तेयमिब्धः। अन्तःस्थं यस्य विश्वं सुरनरखगगोभोगिगन्धर्वदैत्यैः चित्रं रंरम्यते तं त्रिभुवनवपुषं विष्णुमीशं नमामि॥२॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशम् विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम्। लक्ष्मीकान्तं कमलनयनं योगिहृद्ध्यानगम्यम् वन्दे विष्णुं भवभयहृरं सर्वलोकैकनाथम्॥३॥

मेघश्यामं पीतकौशेयवासम् श्रीवत्साङ्कं कौस्तुभोद्धासिताङ्गम्। पुण्योपेतं पुण्डरीकायताक्षम् विष्णुं वन्दे सर्वलोकैकनाथम्॥४॥

नमः समस्तभूतानामादिभूताय भूभृते। अनेकरूपरूपाय विष्णवे प्रभविष्णवे॥५॥

सशक्खचकं सिकरीटकुण्डलम् सपीतवस्त्रं सरसीरुहेक्षणम्। सहारवक्षःस्थलशोभिकौस्तुभम् नमामि विष्णुं शिरसा चतुर्भुजम्॥६॥ छायायां पारिजातस्य हेमसिंहासनोपरि आसीनमम्बुद्श्याममायताक्षमलङ्कृतम् । चन्द्राननं चतुर्बाहुं श्रीवत्साङ्कितवक्षसम् रुक्मिणीसत्यभामाभ्यां सहितं कृष्णमाश्रये॥७॥

॥हरिः ॐ॥

॥विश्वस्मै नमः॥

विश्वं विष्णुर्वषद्वारो भूतभव्यभवत्प्रभुः। भूतकृद्भूतभृद्भावो भूतात्मा भूतभावनः॥१॥

पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः। अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च॥२॥ योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः। नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः॥३॥

सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भृतादिर्निधिरव्ययः। सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः॥४॥ स्वयम्भूः शम्भुरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः। अनादिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः॥५॥

अप्रमेयो हृषीकेदाः पद्मनाभोऽमरप्रभुः। विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः॥६॥ अग्राद्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः। प्रभूतस्त्रिककुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम्॥७॥ ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्टः श्रेष्ठः प्रजापतिः। हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदुनः॥८॥ ईश्वरो विक्रमी धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः। अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान्॥९॥ सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेता प्रजाभवः। अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः॥१०॥ अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः। वृषाकिपरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः॥११॥ वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्माऽसम्मितः समः। अमोघः पुण्डरीकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः॥१२॥ रुद्रो बहुशिरा बभुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः। अमृतः शाश्वतः स्थाणुर्वरारोहो महातपाः॥१३॥

सर्वगः सर्वविद्धानुर्विष्वक्सेनो जनार्दनः। वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित् कविः॥१४॥

लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्यक्षः कृताकृतः। चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दृष्ट्रश्चतुर्भुजः॥१५॥

भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सिहष्णुर्जगदादिजः। अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः॥१६॥

उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोघः शुचिरूर्जितः। अतीन्द्रः सङ्ग्रहः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः॥१७॥

वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः।

अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः॥१८॥ महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः।

अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिधृक्॥ १९॥

महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतां गतिः। अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदां पतिः॥२०॥

मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः। हिरण्यनाभः सुतपा पद्मनाभः प्रजापतिः॥२१॥ अमृत्युः सर्वदृक् सिंहः सन्धाता सन्धिमान् स्थिरः। अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा॥२२॥

गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः। निमिषोऽनिमिषः स्रग्वी वाचस्पतिरुदारधीः॥२३॥

अग्रणीर्ग्रामणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः। सहस्रमूर्घा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात्॥२४॥

आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः सम्प्रमर्दनः। अहः संवर्तको विह्नरिनेलो धरणीधरः॥२५॥ सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्विश्वभुग्विभुः। सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जहुर्नारायणो नरः॥२६॥

असङ्ख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छुचिः। सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः॥२७॥

वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषपर्वा वृषोदरः। वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः॥२८॥

सुभुजो दुर्घरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः। नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः॥२९॥ ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः।

ऋदः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः॥३०॥

अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः।

औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः॥३१॥

भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः।

कामहा कामकृत्कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः॥३२॥

युगादिकृद्युगावर्ती नैकमायो महाशनः।

अदृश्यो व्यक्तरूपश्च सहस्रजिद्नन्तजित्॥३३॥

इष्टोऽविशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः।

कोधहा कोधकृत्कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः॥३४॥

अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः।

अपान्निधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः॥३५॥

स्कन्दः स्कन्द्धरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः।

वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः॥३६॥

अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः।

अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्मनिभेक्षणः॥३७॥

पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत्। महर्ष्क्रिऋद्यो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः॥३८॥ अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः। सर्वलक्षणलक्षण्यो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः॥३९॥ विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोद्रः सहः। महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः॥४०॥ उद्भवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः। करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः॥४१॥ व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदो ध्रुवः। परर्द्धिः परमस्पष्टस्तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः॥४२॥ रामो विरामो विरतो मार्गो नेयो नयोऽनयः। वीरः शक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविद्वत्तमः॥४३॥ वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः। हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्याप्तो वायुरधोक्षजः॥४४॥ ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः। उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः॥४५॥

विस्तारः स्थावरः स्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम्। अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभोगो महाधनः॥४६॥ अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर्धर्मयूपो महामखः। नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः॥४७॥ यज्ञ इज्यो महेज्यश्च कतुः सत्रं सतां गतिः। सर्वद्शीं विमुक्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुक्तमम्॥४८॥ सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत्। मनोहरो जितकोधो वीरबाहुर्विदारणः॥४९॥ स्वापनः स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत्। वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः॥५०॥ धर्मगुब्धर्मकृद्धर्मी सद्सत्क्षरमक्षरम्। अविज्ञाता सहस्रांशुर्विधाता कृतलक्षणः॥५१॥ गभस्तिनेमिः सत्त्वस्थः सिंहो भूतमहेश्वरः। आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृदुरुः॥५२॥ उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः। शरीरभूतभृद्भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः॥५३॥

सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित् पुरुसत्तमः। विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्दः सात्त्वतां पितः॥५४॥ जीवो विनयितासाक्षी मुकुन्दोऽमितविक्रमः। अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोद्धिशयोऽन्तकः॥५५॥ अजो महार्दः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः। आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्यधर्मा त्रिविक्रमः॥५६॥ महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपितः। त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो महाश्रृङ्गः कृतान्तकृत्॥५७॥ महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी। गुद्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चकगदाधरः॥५८॥

वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः। वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः॥५९॥ भगवान् भगहाऽऽनन्दी वनमाली हलायुधः। आदित्यो ज्योतिरादित्यः सिहष्णुर्गतिसत्तमः॥६०॥ सुधन्वा खण्डपरशुर्दारुणो द्रविणप्रदः। दिवःस्पृक् सर्वदृग्व्यासो वाचस्पतिरयोनिजः॥६१॥ त्रिसामा सामगः साम निर्वाणं भेषजं भिषक्। सन्न्यासकृच्छमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणम्॥६२॥

शुभाङ्गः शान्तिदः स्रष्टा कुमुदः कुवलेशयः। गोहितो गोपतिर्गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः॥६३॥ अनिवर्ती निवृत्तात्मा सङ्क्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः।

श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतां वरः॥६४॥

श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः।

श्रीधरः श्रीकरः श्रेयः श्रीमाँल्लोकत्रयाश्रयः॥६५॥

स्वक्षः स्वङ्गः शतानन्दो नन्दिज्यौतिर्गणेश्वरः।

विजितात्माऽविधेयात्मा सत्कीर्तिरिछन्नसंशयः॥६६॥

उदीर्णः सर्वतश्रक्षरनीशः शाश्वतः स्थिरः।

भूशयो भूषणो भूतिर्विशोकः शोकनाशनः॥६७॥

अर्चिष्मानर्चितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः।

अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः॥६८॥

कालनेमिनिहा वीरः शौरिः शूरजनेश्वरः।

त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः॥६९॥

कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः। अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्वीरोऽनन्तो धनञ्जयः॥७०॥

ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद्-ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः। ब्रह्मविदु-ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः॥७१॥

महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः। महाक्रतुर्महायज्वा महायज्ञो महाहविः॥७२॥

स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियः।

पूर्णः पूरियता पुण्यः पुण्यकीर्तिरनामयः॥७३॥

मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः। वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्वसुमना हविः॥७४॥

सद्गतिः सत्कृतिः सत्ता सद्भूतिः सत्परायणः। श्रूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः॥७५॥

भूतावासो वासुदेवः सर्वासुनिलयोऽनलः। दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्घरोऽथापराजितः॥७६॥ विश्वमूर्तिर्महामूर्तिर्दीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् । अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शताननः॥७७॥ एको नैकः सवः कः किं यत् तत्पदमनुत्तमम्। लोकबन्धुर्लोकनाथो माधवो भक्तवत्सलः॥७८॥

सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी। वीरहा विषमः शून्यो घृताशीरचलश्चलः॥७९॥

अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृक्। सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः॥८०॥

तेजोवृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्रभृतां वरः। प्रग्रहो निग्रहो व्ययो नैकश्वज्ञो गदाय्रजः॥८१॥

चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्यूहश्चतुर्गतिः । चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदविदेकपात्॥८२॥

समावर्तोऽनिवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः। दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा॥८३॥

शुभाङ्गो लोकसारङ्गः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः।

इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः॥८४॥

उद्भवः सुन्दरः सुन्दो रत्ननाभः सुलोचनः।

अर्को वाजसनः शृङ्गी जयन्तः सर्वविज्जयी॥८५॥

सुवर्णबिन्दुरक्षोभ्यः सर्ववागीश्वरेश्वरः। महाहृदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः॥८६॥

कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जृन्यः पावनोऽनिलः।

अमृताशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः॥८७॥

सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः। न्यय्रोधोऽदुम्बरोऽश्वत्थश्चाणूरान्ध्रनिषूद्नः॥८८॥

सहस्रार्चिः सप्तजिह्नः सप्तैधाः सप्तवाहनः। अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो भयकृद्भयनाशनः॥८९॥

अणुर्बृहत् कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान्। अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः॥९०॥

भारभृत् कथितो योगी योगीदाः सर्वकामदः। आश्रमः श्रमणः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः॥९१॥

धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः। अपराजितः सर्वसहो नियन्ताऽनियमोऽयमः॥९२॥ सत्त्ववान् सात्त्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः। अभिप्रायः प्रियाहोऽर्हः प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः॥९३॥ विहायसगतिज्यीतिः सुरुचिर्हुतभुग्विभुः।

रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः॥९४॥

अनन्तो हुतभुग्भोक्ता सुखदो नैकजोऽग्रजः।

अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानमद्भुतः॥९५॥

सनात् सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः। स्वस्तिदः स्वस्तिकृत् स्वस्ति स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः॥९६॥

अरौद्रः कुण्डली चक्री विकम्यूर्जितशासनः।

शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वरीकरः॥९७॥

अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणां वरः।

विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः॥९८॥

उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः।

वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः॥९९॥

अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्जितमन्युर्भयापहः ।

चतुरश्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः॥ १००॥

अनादिर्भूर्भुवो लक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः।

जननो जनजन्मादिर्भीमो भीमपराक्रमः॥१०१॥

आधारनिलयोऽधाता पुष्पहासः प्रजागरः। ऊर्घ्वगः सत्पथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः॥१०२॥ प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणजीवनः। तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजरातिगः॥१०३॥ भूर्भुवःस्वस्तरुस्तारः सविता प्रपितामहः। यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः॥१०४॥ यज्ञभृदु-यज्ञकृदु-यज्ञी यज्ञभुग्-यज्ञसाधनः। यज्ञान्तकृद्-यज्ञगुह्यमन्नमन्नाद एव च॥१०५॥ आत्मयोनिः स्वयञ्जातो वैखानः सामगायनः। देवकीनन्दनः स्रष्टा क्षितीदाः पापनादानः॥१०६॥ राङ्खभून्नन्दकी चक्री शार्क्षधन्वा गदाधरः। रथाङ्गपाणिरक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः॥ १०७॥ सर्वप्रहरणायुध ॐ नम इति। वनमाली गदी शार्झी शङ्खी चक्री च नन्दकी। श्रीमान् नारायणो विष्णुर्वासुदेवोऽभिरक्षतु॥१०८॥

श्री वासुदेवोऽभिरक्षतु ॐ नम इति।

॥फलश्रुति श्लोकाः॥

इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः। नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम्॥१॥ य इदं शृणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत्। नाशुभं प्राप्नुयात् किञ्चित् सोऽमुत्रेह च मानवः॥२॥ वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात् क्षत्रियो विजयी भवेत्। वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूदः सुखमवाप्नुयात्॥३॥ धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थी चार्थमाप्नुयात्। कामानवाप्नुयात् कामी प्रजार्थी चऽऽप्नुयात्प्रजाम्॥४॥ भक्तिमान् यः सदोत्थाय शुचिस्तद्गतमानसः। सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत् प्रकीर्तयेत्॥५॥ यशः प्राप्नोति विपुलं याति प्राधान्यमेव च। अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम्॥६॥ न भयं कचिदाप्तोति वीर्यं तेजश्च विन्दति। भवत्यरोगो द्युतिमान् बलरूपगुणान्वितः॥७॥

रोगार्तो मुच्यते रोगाद्वद्धो मुच्येत बन्धनात्। भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतऽऽपन्न आपदः॥८॥ दुर्गाण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम्। स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः॥९॥ वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः। सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम्॥१०॥ न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते कचित्। जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते॥११॥ इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः। युज्येतऽऽत्मसुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः॥१२॥ न कोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मितः। भवन्ति कृतपुण्यानां भक्तानां पुरुषोत्तमे॥१३॥ द्यौः सचन्द्रार्कनक्षत्रा खं दिशो भूर्महोद्धिः। वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः॥१४॥ ससुरासुरगन्धर्वं सयक्षोरगराक्षसम्। जगद्वशे वर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम्॥१५॥

इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः। वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च॥१६॥

सर्वागमानामाचारः प्रथमं परिकल्पते। आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः॥१७॥

ऋषयः पितरो देवा महाभूतानि धातवः। जङ्गमाजङ्गमं चेदं जगन्नारायणोद्भवम्॥१८॥

योगो ज्ञानं तथा साङ्खां विद्याः शिल्पादि कर्म च। वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात्॥१९॥

एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः। त्रीँ ह्रोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्के विश्वभुगव्ययः॥२०॥

इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम्। पठेद्य इच्छेत् पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च॥२१॥ विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभुमव्ययम्। भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम्॥२२॥

> न ते यान्ति पराभवम् ॐ नम इति। अर्जुन उवाच

पद्मपत्रविशालाक्ष पद्मनाभ सुरोत्तम। भक्तानामनुरक्तानां त्राता भव जनार्दन॥२३॥

श्रीभगवानुवाच

यो मां नामसहस्रोण स्तोतुमिच्छति पाण्डव। सोऽहमेकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः॥२४॥

स्तुत एव न संशय ॐ नम इति।

व्यास उवाच वासनाद्वासुदेवस्य वासितं भुवनत्रयम्। सर्वभूतिनवासोऽसि वासुदेव नमोऽस्तु ते॥२५॥ श्री वासुदेव नमोऽस्तुत ॐ नम इति।

पार्वत्युवाच

केनोपायेन लघुना विष्णोर्नामसहस्रकम्। पठ्यते पण्डितैर्नित्यं श्रोतुमिच्छाम्यहं प्रभो॥२६॥

श्री ईश्वर उवाच श्रीराम राम रामेति रमे रामे मनोरमे। सहस्रनाम तत्तुल्यं राम नाम वरानने॥२७॥

श्रीरामनाम वरानन ॐ नम इति।

ब्रह्मोवाच

नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे। सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः॥२८॥

सहस्रकोटियुगधारिणे नम ॐ नम इति।

सञ्जय उवाच

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः। तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम॥२९॥ श्रीभगवानुवाच

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते। तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम्॥३०॥ परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृताम्। धर्मसंस्थापनार्थाय सम्भवामि युगे युगे॥३१॥

> आर्ता विषण्णाः शिथिलाश्च भीताः घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः। सङ्कीर्त्यं नारायणशब्दमात्रम् विमुक्तदुःखाः सुखिनो भवन्तु॥३२॥

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा बुद्ध्याऽऽत्मना वा प्रकृतेः स्वभावात्। करोमि यद्यत् सकलं परस्मै नारायणायेति समर्पयामि॥ ॥ॐ तत्सदिति श्रीमन्महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायां वैयासिक्याम् आनुशासनिकपर्वणि श्री भीष्मयुधिष्ठिरसंवादे श्री विष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ आदित्यहृदयम्॥

ततो युद्धपरिश्रान्तं समरे चिन्तया स्थितम्। रावणं चाग्रतो दृष्ट्वा युद्धाय समुपस्थितम्॥१॥

दैवतैश्च समागम्य द्रष्टुमभ्यागतो रणम्। उपागम्याबवीद्रामम् अगस्त्यो भगवान् ऋषिः॥२॥

राम राम महाबाहो शृणु गुह्यं सनातनम्। येन सर्वानरीन् वत्स समरे विजयिष्यसि॥३॥

आदित्यहृदयं पुण्यं सर्वशत्रुविनाशनम्। जयावहं जपेन्नित्यम् अक्षय्यं परमं शिवम्॥४॥

सर्वमङ्गलमाङ्गल्यं सर्वपापप्रणाशनम्। चिन्ताशोकप्रशमनम् आयुर्वर्धनमुत्तमम्॥५॥

रिश्ममन्तं समुद्यन्तं देवासुरनमस्कृतम्। पूजयस्व विवस्वन्तं भास्करं भुवनेश्वरम्॥६॥

सर्वदेवात्मको ह्येष तेजस्वी रिश्मभावनः। एष देवासुरगणान् लोकान् पाति गभस्तिभिः॥७॥ एष ब्रह्मा च विष्णुश्च शिवः स्कन्दः प्रजापितः। महेन्द्रो धनदः कालो यमः सोमो ह्यपां पितः॥८॥

पितरो वसवः साध्या ह्यश्विनौ मरुतो मनुः। वायुर्वहिः प्रजाप्राण ऋतुकर्ता प्रभाकरः॥९॥

आदित्यः सविता सूर्यः खगः पूषा गभिस्तमान्। सुवर्णसदृशो भानुर्हिरण्यरेता दिवाकरः॥१०॥ हरिदश्वः सहस्रार्चिः सप्तसिर्मरीचिमान्। तिमिरोन्मथनः शम्भुस्त्वष्टा मार्ताण्ड अंशुमान्॥११॥

हिरण्यगर्भः शिशिरस्तपनो भास्करो रविः। अग्निगर्भोऽदितेः पुत्रः शङ्खः शिशिरनाशनः॥१२॥ व्योमनाथस्तमोभेदी ऋग्यजुस्सामपारगः। घनवृष्टिरपां मित्रो विन्ध्यवीथीप्ठवङ्गमः॥१३॥ आतपी मण्डली मृत्युः पिङ्गलः सर्वतापनः। कविर्विश्वो महातेजा रक्तः सर्वभवोद्भवः॥१४॥ नक्षत्रग्रहताराणाम् अधिपो विश्वभावनः।

तेजसामपि तेजस्वी द्वादशात्मन् नमोऽस्तृते॥१५॥

नमः पूर्वाय गिरये पश्चिमायाद्रये नमः। ज्योतिर्गणानां पतये दिनाधिपतये नमः॥१६॥ जयाय जयभद्राय हर्यश्वाय नमो नमः। नमो नमः सहस्रांशो आदित्याय नमो नमः॥१७॥ नम उग्राय वीराय सारङ्गाय नमो नमः। नमः पद्मप्रबोधाय मार्ताण्डाय नमो नमः॥१८॥ ब्रह्मेशानाच्युतेशाय सूर्यायादित्यवर्चसे। भास्वते सर्वभक्षाय रौद्राय वपुषे नमः॥१९॥ तमोघ्नाय हिमघ्नाय रात्रुघ्नायामितात्मने। कृतघ्नघ्नाय देवाय ज्योतिषां पतये नमः॥२०॥ तप्तचामीकराभाय वह्नये विश्वकर्मणे। नमस्तमोऽभिनिघ्नाय रुचये लोकसाक्षिणे॥२१॥ नाशयत्येष वै भूतं तदेव सृजित प्रभुः। पायत्येष तपत्येष वर्षत्येष गभस्तिभिः॥२२॥ एष सप्तेषु जागर्ति भूतेषु परिनिष्ठितः। एष एवाग्निहोत्रं च फलं चैवाग्निहोत्रिणाम्॥२३॥

वेदाश्च कतवश्चैव कत्नां फलमेव च। यानि कृत्यानि लोकेषु सर्व एष रविः प्रभुः॥२४॥ एनमापत्सु कृच्छ्रेषु कान्तारेषु भयेषु च। कीर्तयन् पुरुषः कश्चिन्नावसीदित राघव॥२५॥ पूजयस्वैनमेकाग्रो देवदेवं जगत्पितम्। एतत् त्रिगुणितं जस्वा युद्धेषु विजयिष्यसि॥२६॥ अस्मिन् क्षणे महाबाहो रावणं त्वं विधष्यसि। एवमुक्तवा तदाऽगस्त्यो जगाम च यथाऽऽगतम्॥२७॥

एतच्छुत्वा महातेजा नष्टशोकोऽभवत्तदा। धारयामास सुप्रीतो राघवः प्रयतात्मवान्॥२८॥ आदित्यं प्रेक्ष्य ज्ञात्वा तु परं हर्षमवाप्तवान्। त्रिराचम्य शुचिर्भूत्वा धनुरादाय वीर्यवान्॥२९॥ रावणं प्रेक्ष्य हृष्टात्मा युद्धाय समुपागमत्। सर्वयत्नेन महता वधे तस्य धृतोऽभवत्॥३०॥

अथ रविरवदन्निरीक्ष्य रामं मुदितमनाः परमं प्रहृष्यमाणः। निशिचरपतिसङ्खयं विदित्वा सुरगणमध्यगतो वचस्त्वरेति॥३१॥ ॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये युद्धकाण्डे आदित्यहृदयं नाम सप्तोत्तरशततमः सर्गः॥

॥श्री रङ्गनाथस्तोत्रम्॥

सप्तप्राकारमध्ये सरसिजमुकुलोद्धासमाने विमाने कावेरीमध्यदेशे फणिपतिशयने शेषपर्यंकभागे। निद्रामुद्राभिरामं कटिनिकटशिरः पार्श्वविन्यस्तहस्तम् पद्माधात्रीकराभ्यां परिचितचरणं रङ्गराजं भजेऽहम्॥

> आनन्द्ररूपे निजबोधरूपे ब्रह्मस्वरूपे श्रुतिमूर्तिरूपे। शशांकरूपे रमणीयरूपे श्रीरङ्गरूपे रमतां मनो मे॥१॥

कावेरितीरे करुणाविलोले मन्दारमूले धृतचारुचेले। दैत्यान्तकालेऽखिललोकलीले श्रीरङ्गलीले रमतां मनो मे॥२॥ लक्ष्मीनिवासे जगतां निवासे हृत्पद्मवासे रविबिम्बवासे। कृपानिवासे गुणबृन्दवासे श्रीरङ्गवासे रमतां मनो मे॥३॥

ब्रह्मादिवन्द्ये जगदेकवन्द्ये मुकुन्दवन्द्ये सुरनाथवन्द्ये। व्यासादिवन्द्ये सनकादिवन्द्ये श्रीरङ्गवन्द्ये रमतां मनो मे॥४॥

ब्रह्माधिराजे गरुडाधिराजे वैकुण्ठराजे सुरराजराजे। त्रैलोक्यराजेऽखिललोकराजे श्रीरङ्गराजे रमतां मनो मे॥५॥

अमोघमुद्रे परिपूर्णनिद्रे श्रीयोगनिद्रे ससमुद्रनिद्रे। श्रितैकभद्रे जगदेकनिद्रे श्रीरङ्गभद्रे रमतां मनो मे॥६॥ स चित्रशायी भुजगेन्द्रशायी नन्दाङ्कशायी कमलाङ्कशायी। क्षीराब्धिशायी वटपत्रशायी श्रीरङ्गशायी रमतां मनो मे॥७॥ इदं हि रङ्गं त्यजतामिहाङ्गम् पुनर्नचाङ्कं यदि चाङ्गमेति। पाणौ रथाङ्गं चरणेम्बु गाङ्गम् याने विहङ्गं शयने भुजङ्गम्॥८॥ रङ्गनाथाष्टकं पुण्यम् प्रातरुत्थाय यः पठेत्। सर्वान् कामानवाप्नोति रङ्गिसायुज्यमाप्रुयात् ॥९॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री रङ्गनाथाष्टकं सम्पूर्णम

॥ हयग्रीवाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्॥

हयग्रीवो महाविष्णुः केशवो मधुसूदनः। गोविन्दः पुण्डरीकाक्षो विष्णुर्विश्वम्भरो हरिः॥१॥ आदित्यः सर्ववागीशः सर्वाधारः सनातनः। निराधारो निराकारो निरीशो निरुपद्रवः॥२॥ निरञ्जनो निष्कलङ्को नित्यतृप्तो निरामयः।

चिदानन्दमयः साक्षी शरण्यः सर्वदायकः॥३॥

श्रीमान् लोकत्रयाधीशः शिवः सारस्वतप्रदः।

वेदोद्धर्त्ता वेदनिधिर्वेदवेद्यः प्रभूतनः॥४॥

पूर्णः पूरियता पुण्यः पुण्यकीर्तिः परात्परः। परमात्मा परञ्चोतिः परेद्याः पारगः परः॥५॥ स्ववेवेदात्मको विद्वान् वेदवेदाङ्गपारगः। सकलोपनिषद्वेद्यो निष्कलः सर्वशास्त्रकृत॥६॥

अक्षमालाज्ञानमुद्रायुक्तहस्तो वरप्रदः। पुराणपुरुषः श्रेष्ठः शरण्यः परमेश्वरः॥७॥

शान्तो दान्तो जितकोधो जितामित्रो जगन्मयः। जगन्मृत्युहरो जीवो जयदो जाड्यनाशनः॥८॥

जनप्रियो जनस्तुत्यो जापकप्रियकृत्प्रभुः। विमलो विश्वरूपश्च विश्वगोप्ता विधिस्तुतः॥९॥ विधीन्द्रशिवसंस्तुत्यः शान्तिदः क्षान्तिपारगः। श्रेयप्रदः श्रुतिमयः श्रेयसां पतिरीश्वरः॥१०॥ अच्युतोऽनन्तरूपश्च प्राणदः पृथिवीपतिः। अव्यक्तो व्यक्तरूपश्च सर्वसाक्षी तमोहरः॥११॥ अज्ञाननाशको ज्ञानी पूर्णचन्द्रसमप्रभः। ज्ञानदो वाक्पतिर्योगी योगीशः सर्वकामदः॥१२॥ महायोगी महामौनी मौनीशः श्रेयसां पतिः। हंसः परमहंसश्च विश्वगोप्ता विराट् स्वराट्॥१३॥ शुद्धस्फटिकसङ्काशो जटामण्डलसंयुतः। आदिमध्यान्तरहितः सर्ववागीश्वरेश्वरः॥१४॥ ॥ इति श्री हयग्रीवाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ अन्नपूर्णास्तोत्रम्॥

नित्यानन्दकरी वराभयकरी सौन्दर्यरत्नाकरी निर्धूताखिलघोरपावनकरी प्रत्यक्षमाहेश्वरी। प्रालेयाचलवंशपावनकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥१॥ नानारत्नविचित्रभूषणकरी हेमाम्बराडम्बरी मुक्ताहारविलम्बमानविलसद्-वक्षोजकुम्भान्तरी। काश्मीरागरुवासिता रुचिकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥२॥

योगानन्दकरी रिपुक्षयकरी धर्मैकनिष्ठाकरी चन्द्रार्कानलभासमानलहरी त्रैलोक्यरक्षाकरी। सर्वैश्वर्यकरी तपःफलकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥३॥

कैलासाचलकन्दरालयकरी गौरी उमा शङ्करी कौमारी निगमार्थगोचरकरी ओङ्कारबीजाक्षरी। मोक्षद्वारकवाटपाटनकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥४॥

दृश्यादृश्यविभूतिवाहनकरी ब्रह्माण्डभाण्डोद्री लीलानाटकसूत्रखेलनकरी विज्ञानदीपाङ्करी। श्रीविश्वेशमनःप्रसादनकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥५॥ आदिक्षान्तसमस्तवर्णनकरी शम्भोस्त्रिभावाकरी काश्मीरा त्रिपुरेश्वरी त्रिनयनी विश्वेश्वरी शर्वरी। स्वर्गद्वारकवाटपाटनकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥६॥

उर्वी सर्वजनेश्वरी जयकरी माता कृपासागरी वेणीनीलसमानकुन्तलधरी नित्यान्नदानेश्वरी। साक्षान्मोक्षकरी सदा शुभकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥७॥

देवी सर्वविचित्ररत्नरचिता दाक्षायणी सुन्दरी वामे स्वादुपयोधरा प्रियकरी सौभाग्यमाहेश्वरी। भक्ताभीष्टकरी सदा शुभकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥८॥

चन्द्रार्कानलकोटिकोटिसदृशी चन्द्रांशुबिम्बाधरी चन्द्रार्काग्निसमानकुण्डलधरी चन्द्रार्कवर्णेश्वरी। मालापुस्तकपाशसाङ्कशधरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥९॥ क्षत्रत्राणकरी महाऽभयकरी माता कृपासागरी सर्वानन्दकरी सदा शिवकरी विश्वेश्वरी श्रीधरी। दक्षाक्रन्दकरी निरामयकरी काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरी माताऽन्नपूर्णेश्वरी॥१०॥

> अन्नपूर्णे सदापूर्णे शङ्करप्राणवल्लमे। ज्ञानवैराग्यसिदुध्यर्थं भिक्षां देहि च पार्वति॥

> माता च पार्वती देवी पिता देवो महेश्वरः। बान्धवाः शिवभक्ताश्च स्वदेशो भुवनत्रयम्॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री अन्नपूर्णास्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ दक्षिणामूर्त्यष्टकम्॥

विश्वं दर्पणदृश्यमाननगरीतुल्यं निजान्तर्गतम् पश्यन्नात्मिन मायया बिहिरिवोद्भृतं यदा निद्रया। यः साक्षात्कुरुते प्रबोधसमये स्वात्मानमेवाद्वयम् तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदिक्षणामूर्तये॥१॥ बीजस्यान्तरिवाङ्करो जगदिदं प्राङ्निर्विकल्पं पुनः मायाकल्पितदेशकालकलनावैचित्र्यचित्रीकृतम्। मायावीव विजृम्भयत्यपि महायोगीव यः स्वेच्छया तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥२॥

यस्यैव स्फुरणं सदाऽऽत्मकमसत्कल्पार्थगं भासते साक्षात् तत्त्वमसीति वेदवचसा यो बोधयत्याश्रितान्। यत्साक्षात्करणाद्भवन्न पुनरावृत्तिर्भवाम्भोनिधौ तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥३॥

नानाच्छिद्रघटोद्रस्थितमहादीपप्रभाभास्वरम् ज्ञानं यस्य तु चक्षुरादिकरणद्वारा बिहः स्पन्दते। जानामीति तमेव भान्तमनुभात्येतत्समस्तं जगत् तस्मे श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदिक्षणामूर्तये॥४॥

देहं प्राणमपीन्द्रियाण्यपि चलां बुद्धं च शून्यं विदुः स्त्रीबालान्धजडोपमास्त्वहमिति भ्रान्ता भृशं वादिनः। मायाशक्तिविलासकल्पितमहाव्यामोहसंहारिणे तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥५॥ राहुग्रस्तिद्वाकरेन्दुसदृशो मायासमाच्छादनात् सन्मात्रः करणोपसंहरणतो योऽभूत्सुषुप्तः पुमान्। प्रागस्वाप्समिति प्रबोधसमये यः प्रत्यभिज्ञायते तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥६॥

बाल्यादिष्विप जाग्रदादिषु तथा सर्वास्ववस्थास्विप व्यावृत्तास्वनुवर्तमानमहिमत्यन्तः स्फुरन्तं सदा। स्वात्मानं प्रकटीकरोति भजतां यो मुद्रया भद्रया तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥७॥

विश्वं पश्यति कार्यकारणतया स्वस्वामिसम्बन्धतः शिष्याचार्यतया तथैव पितृपुत्राद्यात्मना भेदतः। स्वप्ने जाग्रति वा य एष पुरुषो मायापरिभ्रामितः तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥८॥

भूरम्भांस्यनलोऽनिलोऽम्बरमहर्नाथो हिमांशुः पुमान् इत्याभाति चराचरात्मकिमदं यस्यैव मूर्त्यष्टकम्। नान्यत् किञ्चन विद्यते विमृशतां यस्मात्परस्माद्विभोः तस्मै श्रीगुरुमूर्तये नम इदं श्रीदक्षिणामूर्तये॥ सर्वात्मत्विमिति स्फुटीकृतिमदं यस्मादमुष्मिन् स्तवे तेनास्य श्रवणात्तदर्थमननाद्यानाच्च सङ्कीर्तनात्। सर्वात्मत्वमहाविभूतिसिहतं स्यादीश्वरत्वं स्वतः सिध्येत् तत्युनरष्टधा परिणतं चैश्वर्यमव्याहतम्॥ ॥इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरिचतं श्री दक्षिणामूर्त्यष्टकं सम्पूर्णम्॥

वटविटिपसमीपे भूमिभागे निषण्णम् सकलमुनिजनानां ज्ञानदातारमारात्। त्रिभुवनगुरुमीशं दक्षिणामूर्तिदेवम् जननमरणदुःखच्छेददक्षं नमामि॥

॥ वैद्यनाथाष्टकम्॥

श्रीराम-सौमित्रि-जटायु-वेद-षडाननादित्य-कुजार्चिताय। श्रीनीलकण्ठाय दयामयाय श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥१॥ गङ्गाप्रवाहेन्दुजटाधराय त्रिलोचनाय स्मरकालहन्त्रे। समस्तदेवैरभिपूजिताय श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥२॥ भक्तःप्रियाय त्रिपुरान्तकाय पिनाकिने दुष्टहराय नित्यम्। प्रत्यक्षलीलाय मनुष्यलोके श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥३॥

प्रभूतवातादि-समस्तरोगप्रनाशकर्त्रे मुनिवन्दिताय। प्रभाकरेन्द्विप्निविलोचनाय श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥४॥

वाक्श्रोत्रनेत्राङ्गि-विहीनजन्तोर्वाक्श्रोत्रनेत्राङ्गि-सुखप्रदाय। कुष्ठादिसर्वोन्नतरोगहन्त्रे श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥५॥

वेदान्तवेद्याय जगन्मयाय योगीश्वरद्येयपदाम्बुजाय। त्रिमूर्तिरूपाय सहस्रनाम्ने श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥६॥

स्वतीर्थमृद्धस्मभृताङ्गभाजां पिशाचदुःखार्तिभयापहाय। आत्मस्वरूपाय शरीरभाजां श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥७॥ श्रीनीलकण्ठाय वृषध्वजाय स्रग्ग्यभस्माद्यभिशोभिताय। सुपुत्रदारादिसुभाग्यदाय श्रीवैद्यनाथाय नमः शिवाय॥८॥

> बालाम्बिकेश वैद्येश भवरोगहरेति च। जपेन्नामत्रयन्नित्यं महारोगनिवारणम्॥

महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव। महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव महादेव।।

॥ सुब्रह्मण्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्॥

स्कन्दो गुहः षण्मुखश्च फालनेत्रसुतः प्रभुः। पिङ्गलः कृत्तिकासूनुः शिखिवाहो द्विषङ्गुजः॥१॥

द्विषण्णेत्रः शक्तिधरः पिशिताशप्रभञ्जनः। तारकासुरसंहारी रक्षोबलविमर्दनः॥२॥

मत्तः प्रमत्तोन्मत्तश्च सुरसैन्यसुरक्षकः। देवसेनापतिः प्राज्ञः कृपालो भक्तवत्सलः॥३॥

उमासुतः शक्तिधरः कुमारः क्रौञ्चदारणः। सेनानीरग्निजन्मा च विशाखः शङ्करात्मजः॥४॥

शिवस्वामी गणस्वामी सर्वस्वामी सनातनः। अनन्तमूर्तिरक्षोभ्यः पार्वतीप्रियनन्दनः॥५॥

गङ्गासुतः शरोद्भूत आहूतः पावकात्मजः। जृम्भः प्रजृम्भ उज्जृम्भः कमलासनसंस्तुतः॥६॥

एकवर्णो द्विवर्णश्च त्रिवर्णः सुमनोहरः। चतुर्वर्णः पञ्चवर्णः प्रजापतिरहःपतिः॥७॥

अग्निगर्भः शमीगर्भो विश्वरेता सुरारिहा। हरिद्वर्णः शुभकरो वटुश्च पटुवेषभृत्॥८॥ पूषा गभस्तिर्गहनश्चन्द्रवर्णः कलाधरः। मायाधरो महामायी कैवल्यः शङ्करात्मजः॥९॥ विश्वयोनिरमेयात्मा तेजोयोनिरनामयः। परमेष्ठी परब्रह्म वेदगर्भो विराह्नतः॥१०॥ पुलिन्दकन्याभर्ता च महासारस्वतावृतः। आश्रिताखिलदाता च चोरघ्नो रोगनाशनः॥११॥ अनन्तमूर्तिरानन्दः शिखण्डी-कृतकेतनः। डम्भः परमडम्भश्च महाडम्भो वृषाकपिः॥१२॥ कारणोत्पत्ति-देहश्च कारणातीत-विग्रहः। अनीश्वरोऽमृतः प्राणः प्राणायामपरायणः॥१३॥ विरुद्धहन्तो वीरघ्नो रक्तक्यामगलोऽपि च। सुब्रह्मण्यो गृहः प्रीतो ब्रह्मण्यो ब्राह्मणप्रियः। वंशवृद्धिकरो वेदवेद्योऽक्षयफलप्रदः॥१४॥ ॥ इति श्री सुब्रह्मण्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ गोविन्दाष्टकम्॥

सत्यं ज्ञानमनन्तं नित्यमनाकाशं परमाकाशम् गोष्ठप्राङ्गणरिङ्खणलोलमनायासं परमायासम्। मायाकित्पतनानाकारमनाकारं भुवनाकारम् क्ष्मामा नाथमनाथं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥१॥ मृत्स्नामत्सीहेति यशोदाताडनशैशव-सन्त्रासम् व्यादितवऋालोकितलोकालोकचतुर्दशलोकालिम्। लोकत्रयपुरमूलस्तम्मं लोकालोकमनालोकम् लोकेशं परमेशं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥२॥ त्रैविष्टपरिपुवीरघं क्षितिभारघं भवरोगघ्नम् कैवल्यं नवनीताहारमनाहारं भुवनाहारम्। वैमल्यस्फुटचेतोवृत्तिविशेषाभासमनाभासम् शैवं केवलशान्तं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥३॥ गोपालं प्रभुलीलाविग्रहगोपालं कुलगोपालम् गोपीखेलनगोवर्धनधृतलीलालालितगोपालम्। गोभिर्निगदित-गोविन्द्रसुटनामानं बहुनामानम् गोधीगोचरदूरं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥४॥

गोपीमण्डलगोष्ठीभेदं भेदावस्थमभेदाभम् शश्चद्गोखुरनिर्धूतोद्गतधूलीधूसरसौभाग्यम् । श्रद्धाभक्तिगृहीतानन्दमचिन्त्यं चिन्तितसद्भावम् चिन्तामणिमहिमानं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥५॥

स्नानव्याकुलयोषिद्वस्नमुपादायागमुपारूढम् व्यादित्सन्तीरथ दिग्वस्ना दातुमुपाकर्षन्तं ताः। निर्धूतद्वयशोकविमोहं बुद्धं बुद्धेरन्तःस्थम् सत्तामात्रशरीरं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥६॥

कान्तं कारणकारणमादिमनादिं कालघनाभासम् कालिन्दीगतकालियशिरसि सुनृत्यन्तं मुहुरत्यन्तम्। कालं कालकलातीतं कलिताशेषं कलिदोषघ्नम् कालत्रयगतिहेतुं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥७॥

बृन्दावनभुवि बृन्दारकगण बृन्दाराधित वन्द्येऽहम् कुन्दाभामलमन्दस्मेरसुधानन्दं सुहृदानन्दम्। वन्द्याशेषमहामुनिमानसवन्द्यानन्दपदद्वन्द्वम् वन्द्याशेषगुणाब्धिं प्रणमत गोविन्दं परमानन्दम्॥८॥ गोविन्दाष्टकमेतद्धीते गोविन्दार्पितचेता यः गोविन्द अच्युत माधव विष्णो गोकुलनायक कृष्णोति। गोविन्दाङ्कि-सरोजध्यान-सुधाजलधौत-समस्ताधः गोविन्दं परमानन्दामृतम् अन्तःस्थं स तमभ्येति॥ ॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री गोविन्दाष्टकं सम्पूर्णम्॥

॥भज गोविन्दम्॥

भज गोविन्दं भज गोविन्दम् गोविन्दं भज मूढमते। सम्प्राप्ते सन्निहिते काले न हि न हि रक्षति डुकृञ् करणे॥१॥ यावद्वित्तोपार्जन-सक्तः तावन्निज-परिवारो रक्तः। पश्चाजीवति जर्जरदेहे वार्तां कोऽपि न पृच्छति गेहे॥५॥

मूढ जहीहि धनागमतृष्णाम्
कुरु सद्भुद्धिं मनिस वितृष्णाम्।
यल्लभसे निजकर्मोपात्तम्
वित्तं तेन विनोदय चित्तम्॥२॥

यावत् पवनो निवसित देहे तावत् पृच्छिति कुशलं गेहे। गतवित वायौ देहापाये भार्या विभ्यति तस्मिन् काये॥६॥

नारीस्तनभरनाभीदेशं दृष्ट्वा मा गा मोहावेशम्। एतन्मांसावसादि विकारम् मनसि विचिन्तय वारं वारम्॥३॥ बालस्तावत्क्रीडासक्तः तरुणस्तावत्तरुणीसक्तः । वृद्धस्तावचिन्तासक्तः परे ब्रह्मणि कोऽपि न सक्तः॥७॥

निलनीद्लगतजलमितितरलम् तद्वजीवितमितशयचपलम् । विद्धि व्याध्यभिमानग्रस्तम् लोकं शोकहतं च समस्तम्॥४॥ का ते कान्ता कस्ते पुत्रः संसारोऽयमतीव विचित्रः। कस्य त्वं कः कुत आयातः तत्त्वं चिन्तय तदिह भ्रातः॥८॥ सत्सङ्गत्वे निःसङ्गत्वम् निःसङ्गत्वे निर्मोहत्वम्। निर्मोहत्वे निश्चलितत्त्वम् निश्चलितत्त्वे जीवन-मुक्तिः॥९॥

वयिस गते कः कामविकारः शुष्के नीरे कः कासारः। क्षीणे वित्ते कः परिवारः ज्ञाते तत्त्वे कः संसारः॥१०॥

मा कुरु धनजनयौवनगर्वम् हरति निमेषात् कालः सर्वम्। मायामयमिदमखिलं हित्वा ब्रह्मपदं त्वं प्रविश विदित्वा॥११॥

दिनयामिन्यौ सायं प्रातः शिशिरवसन्तौ पुनरायातः। कालः कीडति गच्छत्यायुः तदिपि न मुञ्जत्याशावायुः॥१२॥

> द्वादशमञ्जरिकाभिरशेषः कथितो वैयाकरणस्यैषः। उपदेशो भूद्विद्यानिपुणैः श्रीमच्छङ्करभगवच्छरणैः॥

का ते कान्ता धनगतिचन्ता वातुल किं तव नास्ति नियन्ता। त्रिजगति सज्जनसङ्गतिरेका भवति भवार्णवतरणे नौका॥१३॥

जिटलो मुण्डी लुञ्छितकेशः काषायाम्बरबहुकृतवेषः । पश्यन्नपि चन पश्यति मूढः उद्दनिमित्तं बहुकृतवेषः॥१४॥

अङ्गं गलितं पलितं मुण्डम् दशनविद्दीनं जातं तुण्डम्। वृद्धो याति गृद्दीत्वा दण्डम् तदपि न मुञ्चत्याशापिण्डम्॥१५॥

अग्रे विह्नः पृष्ठे भानुः रात्रौ चुबुकसमर्पितजानुः। करतलभिक्षस्तरुतलवासः तदपि न मुञ्चत्याशापाशः॥१६॥

कुरुते गङ्गासागरगमनं व्रतपरिपालनमथवा दानम्। ज्ञानविद्दीनः सर्वमतेन मुक्तिं न भजति जन्मशतेन॥१७॥ सुरमन्दिर-तरुमूल-निवासः शय्या भूतलमजिनं वासः। सर्व-परिग्रह भोगत्यागः कस्य सुखं न करोति विरागः॥१८॥

योगरतो वा भोगरतो वा सङ्गरतो वा सङ्गविद्दीनः। यस्य ब्रह्मणि रमते चित्तं नन्दति नन्दति नन्दत्येव॥१९॥

भगवद्गीता किञ्चिदधीता गङ्गाजललव-कणिका पीता। सकृद्पि येन मुरारि समर्चा कियते तस्य यमेन न चर्चा॥२०॥

पुनरिप जननं पुनरिप मरणम् पुनरिप जननी-जठरे शयनम्। इह संसारे बहुदुस्तारे कृपयाऽपारे पाहि मुरारे॥२१॥

रथ्या-चर्पट-विरचित-कन्थः पुण्यापुण्य-विवर्जित-पन्थः। योगी योगनियोजित चित्तो रमते बालोन्मत्तवदेव॥२२॥

कस्त्वं कोऽहं कुत आयातः का मे जननी को मे तातः। इति परिभावय सर्वमसारम् विश्वं त्यत्तवा स्वप्नविचारम्॥२३॥ त्विय मिय चान्यत्रैको विष्णुः व्यर्थं कुप्यसि मय्यसहिष्णुः। सर्वस्मिन्नपि पश्यात्मानं सर्वत्रोत्सृज भेदाज्ञानम्॥२४॥ शत्रौ मित्रे पुत्रे बन्धौ मा कुरु यत्नं विग्रहसन्धौ। भव समचित्तः सर्वत्र त्वम् वाञ्छस्यचिराद्यदि विष्णुत्वम्॥२५॥ कामं क्रोधं लोभं मोहं त्यक्तवाऽऽत्मानं भावय कोऽहम्। आत्मज्ञानविहीना मूढाः पच्यन्ते नरकनिगृहाः॥२६॥ गेयं गीता नामसहस्रं ध्येयं श्रीपति-रूपमजस्त्रम्। नेयं सज्जन-सङ्गे चित्तं

देयं दीनजनाय च वित्तम्॥२७॥

सुखतः क्रियते रामाभोगः पश्चाद्धन्त शरीरे रोगः। यद्यपि लोके मरणं शरणं तदपि न मुञ्जति पापाचरणम्॥२८॥ अर्थमनर्थं भावय नित्यं नास्ति ततः सुखलेशः सत्यम्। पुत्रादिप धनभाजां भीतिः सर्वत्रेषा विहिता रीतिः॥२९॥ प्राणायामं प्रत्याहारं नित्यानित्य-विवेकविचारम्। जाप्यसमेत-समाधिविधानं कुर्ववधानं महद्वधानम्॥३०॥ गुरुचरणाम्बुज-निर्भर-भक्तः संसारादचिराद्भव मुक्तः। सेन्द्रियमानस-नियमादेवं द्रक्ष्यसि निजहृदयस्थं देवम्॥३१॥

मूढः कश्चन वैयाकरणो डुकुञ्करणाध्ययन-धुरिणः । श्रीमच्छङ्कर-भगवच्छिष्यैः बोधित आसिच्छोधितकरणः॥३२॥ भज गोविन्दं भज गोविन्दम् गोविन्दं भज मूढमते। नामस्मरणादन्यमुपायं न हि पश्यामो भवतरणे॥३३॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं भज गोविन्दं सम्पूर्णम्॥

॥ गीतगोविन्दुम्॥

॥श्री जयदेव ध्यानम्॥

श्रीगोपालविलासिनी वलयसद्रलादिमुग्धाकृति श्रीराधापतिपादपद्मभजनानन्दाब्धिमग्नोऽनिशम्। लोके सत्कविराजराज इति यः ख्यातो दयाम्भोनिधिः तं वन्दे जयदेवसद्गुरुमहं पद्मावतीवल्लभम्॥ प्रलयपयोधिजले केशव धृतवानिस वेदम्। विहितवहित्रचरित्रमखेदम्॥ केशव धृतमीनशरीर जय जगदीश हरे॥१॥ क्षितिरतिविपुलतरे केशव तव तिष्ठति पृष्ठे। धरणिधरणिकणचक्रगरिष्ठे॥ केशव धृतकच्छपरूप जय जगदीश हरे॥२॥ वसति दशनशिखरे केशव धरणी तव लग्ना। शशिनि कलङ्ककलेव निमग्ना॥ केराव धृतसूकररूप जय जगदीरा हरे॥३॥

तव करकमलवरे केशव नखमद्भुतशङ्गम्। दलितहिरण्यकशिपुतनुभुङ्गम्॥ केशव धृतनरहरिरूप जय जगदीश हरे॥४॥ छलयसि विक्रमणे केशव बलिमद्भुतवामन। पदनखनीरजनितजनपावन॥ केशव धृतवामनरूप जय जगदीश हरे॥५॥ क्षत्रियरुधिरमये केशव जगद्पगतपापम्। स्नपयसि पयसि शमितभवतापम्॥ केशव धृतभृगुपतिरूप जय जगदीश हरे॥६॥ वितरसि दिक्षु रणे केशव दिक्पतिकमनीयम्। दशमुखमौलिबलिं रमणीयम्॥ केशव धृतरामशरीर जय जगदीश हरे॥७॥ वहसि वपुषि विशदे केशव वसनं जलदाभम्। हलहतिभीतिमिलितयमुनाभम्॥ केशव धृतहलधररूप जय जगदीश हरे॥८॥ निन्दिस यज्ञविधेः केशव अहह श्रुतिजातम्।

सदयहृदयदर्शितपशुघातम्॥ केशव धृतबुद्धशरीर जय जगदीश हरे॥९॥

स्रेच्छनिवहनिधने केशव कलयिस करवालम्। धूमकेतुमिव किमपि करालम्॥ केशव धृतकल्किशरीर जय जगदीश हरे॥१०॥

श्रीजयदेवकवेः केशव इदमुदितमुदारम्। शृणु शुभदं सुखदं भवसारम्॥ केशव धृतदशविधरूप जय जगदीश हरे॥

वेदानुद्धरते जगन्निवहते भूगोलमुद्धिभ्रते दैत्यं दारयते बलिं छलयते क्षत्रक्षयं कुर्वते। पौलस्त्यं जयते हलं कलयते कारुण्यमातन्वते स्रेच्छान्मूर्च्छयते दशाकृतिकृते कृष्णाय तुभ्यं नमः॥

॥ इति श्री जयदेवविरचितं द्शावतार-गीतगोविन्दं सम्पूर्णम्॥

॥ मधुराष्टकम्॥

अधरं मधुरं वदनं मधुरं नयनं मधुरं हसितं मधुरम्। हृदयं मधुरं गमनं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥१॥ वचनं मधुरं चरितं मधुरं वसनं मधुरं विलतं मधुरम्। चिलतं मधुरं भ्रमितं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥२॥ वेणुर्मधुरो रेणुर्मधुरः पाणिर्मधुरः पादौ मधुरौ। नृत्यं मधुरं सख्यं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥३॥ गीतं मधुरं पीतं मधुरं भुक्तं मधुरं सुप्तं मधुरम्। रूपं मधुरं तिलकं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥४॥ करणं मधुरं तरणं मधुरं हरणं मधुरं रमणं मधुरम्। विमतं मधुरं शिमतं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥५॥ गुञ्जा मधुरा माला मधुरा यमुना मधुरा वीची मधुरा। सिललं मधुरं कमलं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥६॥ गोपी मधुरा लीला मधुरा युक्तं मधुरं मुक्तं मधुरम्। दृष्टं मधुरं शिष्टं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥७॥

गोपा मधुरा गावो मधुरा यष्टिर्मधुरा सृष्टिर्मधुरा। दिलतं मधुरं फिलतं मधुरं मधुराधिपतेरखिलं मधुरम्॥८॥ ॥इति श्रीमद्वल्लभाचार्यविरचितं मधुराष्टकं सम्पूर्णम्॥

॥ दक्षिणामूर्तिस्तोत्रं वृषभदेवकृतम्॥

अगणितगुणमप्रमेयमाद्यम् सकलजगत्स्थितसंयमादिहेतुम्। उपरतमनोयोगिहृन्मन्दिरंत सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥१॥ निरवधिसुखिमष्टदातारमीड्यम् नतजनमनस्तापभेदैकदक्षम्। भवविपिनदवाग्निनामधेयम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥२॥ त्रिभुवनगुरुमागमैकप्रमाणम् त्रिजगत्कारणसूत्रयोगमायम्। रविशतभास्वरमीहितप्रदानम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥३॥

अविरतभवभावनाऽतिदूरम् पदपद्मद्वयभाविनामदूरम् । भवजलिधसुतारणाङ्किपोतम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥४॥

कृतनिलयमिनशं वटाकमूले निगमिशखावातबोधितैकरूपम्। धृतमुद्राङ्गुलिगम्यचारुबोधम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥५॥

द्रुहिणसुतपूजिताङ्किपद्मम् पदपद्मानतमोक्षदानदक्षम् । कृतगुरुकुलवासयोगिमित्रम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥ ६॥

यतिवरहृद्येसदाविभान्तम् रतिपतिशतकोटिसुन्दराङ्गमाद्यम्। परिहतिनरतात्मनां सुसेव्यम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥७॥ स्मितधवलविकासिताननाज्जम् श्रुतिसुलभं वृषभाधिरूढगात्रम्। सितजलजसुशोभदेहकान्तिम् सततमहं दक्षिणामूर्तिमीडे॥८॥ वृषभकृतिमदिमिष्टसिद्धिदम् गुरुवरदेवसित्रधौ पठेद्यः। सकलदुरितदुःखवर्गहानिम् व्रजति चिरं ज्ञानवान् शम्भुलोकम्॥९॥ ॥इति श्रीमद्रूषभदेवकृतं दक्षिणामूर्तिस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ तोटकाष्टकम् ॥

शङ्करं शङ्कराचार्यं केशवं बादरायणम्। सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः॥ नारायणं पद्मभुवं विसष्ठं शक्तिं च तत्पुत्रपराशरं च व्यासं शुकं गौडपदं महान्तं गोविन्दयोगीन्द्रमथास्य शिष्यम्। श्री शङ्कराचार्यमथास्य पद्मपादं च हस्तामलकं च शिष्यम् तं तोटकं वार्तिककारमन्यानस्मद्गुरून् सन्ततमानतोऽस्मि॥

विदिताखिलशास्त्रसुधाजलधे महितोपनिषत् कथितार्थनिधे। हृदये कलये विमलं चरणं भव शङ्कर देशिक मे शरणम्॥१॥ करुणावरुणालय पालय मां भवसागरदुःखविदूनहृदम्। रचयाखिलदर्शनतत्त्वविदं भव राङ्कर देशिक मे शरणम्॥२॥ भवता जनता सुहिता भविता निजबोधविचारण-चारुमते। कलयेश्वरजीवविवेकविदं भव राङ्कर देशिक मे शरणम्॥३॥ भव एव भवानिति मे नितरां समजायत चेतिस कौतुकिता। मम वारय मोहमहाजलिधं भव शङ्कर देशिक मे शरणम्॥४॥ सुकतेऽधिकृते बहुधा भवतो भविता समदुर्शनलालसता। अतिदीनमिमं परिपालय मां भव शङ्कर देशिक मे शरणम्॥५॥ जगतीमवितुं कलिताकृतयो विचरन्ति महामहसञ्चलतः। अहिमांशुरिवात्र विभासि गुरो भव शङ्कर देशिक मे शरणम्॥६॥ गुरुपुङ्गव पुङ्गवकेतन ते समतामयतां न हि कोऽपि सुधीः। शरणागतवत्सल तत्त्वनिधे भव शङ्कर देशिक मे शरणम्॥७॥ विदिता न मया विशदैककला न च किञ्चन काञ्चनमस्ति गुरो। द्भतमेव विधेहि कृपां सहजां भव राङ्कर देशिक मे रारणम्॥८॥

॥ इति श्री तोटकाचार्यविरचितं श्री तोटकाष्टकं सम्पूर्णम्॥

॥शङ्कराचार्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्॥ ॥ध्यानम्॥

कैलासाचल-मध्यस्थं कामिताभीष्टदायकम्। ब्रह्मादि-प्रार्थना-प्राप्त-दिव्यमानुष-विग्रहम् ॥ भक्तानुग्रहणैकान्त-शान्त-स्वान्त-समुज्ज्वलम्। संयज्ञं संयमीन्द्राणां सार्वभौमं जगद्गुरुम्॥ किङ्करीभूतभक्तेनः पङ्कजातविशोषणम्। ध्यायामि शङ्कराचार्यं सर्वलोकैकशङ्करम् ॥

॥स्तोत्रम्॥

श्रीशङ्कराचार्यवर्यो ब्रह्मानन्दप्रदायकः। अज्ञानतिमिरादित्यः सुज्ञानाम्बुधिचन्द्रमा॥१॥ वर्णाश्रमप्रतिष्ठाता श्रीमान् मुक्तिप्रदायकः। शिष्योपदेशनिरतो भक्ताभीष्टप्रदायकः॥२॥

सूक्ष्मतत्त्वरहस्यज्ञः कार्याकार्यप्रबोधकः। ज्ञानमुद्राङ्कितकरः शिष्य-हृत्ताप-हारकः॥३॥ परिव्राजाश्रमोद्धर्ता सर्वतन्त्रस्वतन्त्रधीः। अद्वैतस्थापनाचार्यः साक्षाच्छङ्कररूपधृक्॥४॥ षण्मतस्थापनाचार्यस्त्रयीमार्गप्रकाशकः। वेदवेदान्ततत्त्वज्ञो दुर्वादिमतखण्डनः॥५॥ वैराग्यनिरतः शान्तः संसारार्णवतारकः। प्रसन्नवदनाम्भोजः परमार्थप्रकाशकः॥६॥ पुराणस्मृतिसारज्ञो नित्यतृप्तो महच्छुचिः। नित्यानन्दो निरातङ्को निःसङ्गो निर्मलात्मकः॥७॥ निर्ममो निरहङ्कारो विश्ववन्द्यपदाम्बुजः। सत्त्वप्रदश्च सद्भावः सङ्खातीतगुणोज्ज्वलः॥८॥ अनघः सारहृदयः सुधीः सारस्वतप्रदः। सत्यात्मा पुण्यशीलश्च साह्ययोगविचक्षणः॥९॥ तपोराशिर्महातेजा गुणत्रयविभागवित्। कलिघ्नः कालकर्मज्ञस्तमोगुणनिवारकः॥१०॥

भगवान् भारतीजेता शारदाह्वानपण्डितः। धर्माधर्मविभागज्ञो लक्ष्यभेदप्रदर्शकः॥११॥ नाद्बिन्दुकलाभिज्ञो योगिहृत्पद्मभास्करः। अतीन्द्रिय-ज्ञाननिधिर्नित्यानित्यविवेकवान्॥१२॥ चिदानन्दश्चिन्मयात्मा परकाय-प्रवेशकृत्। अमानुष-चरित्राढ्यः क्षेमदायी क्षमाकरः॥१३॥ भव्यो भद्रप्रदो भूरिमहिमा विश्वरञ्जकः। स्वप्रकाराः सदाधारो विश्वबन्धुः शुभोद्यः॥१४॥ विशालकीर्तिर्वागीशः सर्वलोकहितोत्सुकः। कैलासयात्रा-सम्प्राप्तश्चन्द्रमौलि-प्रपूजकः ॥१५॥ काञ्चां श्रीचक-राजाख्य-यन्त्रस्थापन-दीक्षितः। श्रीचकात्मक-ताटङ्क-तोषिताम्बा-मनोरथः ॥१६॥ श्रीब्रह्मसूत्रोपनिषद्भाष्यादिग्रन्थकल्पकः। चतुर्दिकतुराम्नायप्रतिष्ठाता महामितः॥१७॥ द्विसप्तति-मतोच्छेत्ता सर्वदिग्विजयप्रभुः। काषायवसनोपेतो भस्मोद्धूलितविग्रहः॥१८॥

ज्ञानात्मकैकदण्डाढ्यः कमण्डलुलसत्करः। गुरुभूमण्डलाचार्यो भगवत्पादसंज्ञकः॥१९॥

व्याससन्दर्शनप्रीत ऋष्यश्क्षपुरेश्वरः। सौन्दर्यलहरीमुख्यबहुस्तोत्रविधायकः॥२०॥ चतुःषष्टिकलाभिज्ञो ब्रह्मराक्षस-मोक्षदः।

चतुःषष्टिकलामज्ञा ब्रह्मराक्षस-माक्षदः। श्रीमन्मण्डनमिश्राख्यस्वयम्भूजयसन्नुतः॥२१॥

तोटकाचार्यसम्पूज्यः पद्मपादार्चिताङ्किकः। हस्तामलकयोगीन्द्रब्रह्मज्ञानप्रदायकः॥ २२॥

सुरेश्वराख्य-सच्छिष्य-सन्न्यासाश्रम-दायकः। नृसिंहभक्तः सद्रत्नगर्भहेरम्बपूजकः। व्याख्यासिंहासनाधीशो जगत्पूज्यो जगद्गुरुः॥२३॥

॥ इति श्री शङ्कराचार्याष्टोत्तरशतनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ नामरामायणम्॥

॥ बालकाण्डः॥

शुद्धब्रह्मपरात्पर	राम
कालात्मकपरमेश्वर	राम
शेषतल्पसुखनिद्रित	राम
ब्रह्माद्यमरप्रार्थित	राम
चण्डिकरणकुलमण्डन	राम
श्रीमद्दशरथनन्दन	राम
कौसल्यासुखवर्धन	राम
विश्वामित्रप्रियधन	राम
घोरताटकाघातक	राम
मारीचादिनिपातक	राम
कौशिकमखसंरक्षक	राम
श्रीमदहल्योद्धारक	राम
गौतममुनिसम्पूजित	राम
सुरमुनिवरगणसंस्तुत	राम
नाविकधावितमृदुपद	राम
मिथिलापुरजनमोहक	राम
विदेहमानसरञ्जक	राम
त्र्यम्बककार्मुखभञ्जक	राम

सीतार्पितवरमालिक	राम
कृतवैवाहिककौतुक	राम
भार्गवदर्पविनाशक	राम
श्रीमदयोध्यापालक	राम
राम राम जय राजा राम।	
राम राम जय सीता राम॥	

॥ अयोध्याकाण्डः ॥

अगणितगुणगणभूषित	राम
अवनीतनयाकामित	राम
राकाचन्द्रसमानन	राम
पितृवाक्याश्रितकानन	राम
प्रियगुहविनिवेदितपद	राम
तत्क्षालितनिजमृदुपद	राम
भरद्वाजमुखानन्दक	राम
चित्रकूटाद्रिनिकेतन	राम
दशरथसन्ततचिन्तित	राम
कैकेयीतनयार्थित	राम
विरचितनिजपितृकर्मक	राम

भरतार्पितनिजपादुक राम राम राम जय राजा राम। राम राम जय सीता राम॥

॥ अरण्यकाण्डः॥

द्ण्डकावनजनपावन	राम
दुष्टविराधविनाशन	राम
शरभङ्गसुतीक्ष्णार्चित	राम
अगस्त्यानुग्रहवर्धित	राम
गृध्राधिपसंसेवित	राम
पञ्चवटीतटसुस्थित	राम
शूर्पणखार्त्तिविधायक	राम
खरदूषणमुखसूदक	राम
सीताप्रियहरिणानुग	राम
मारीचार्तिकृताशुग	राम
विनष्टसीतान्वेषक	राम
गृध्राधिपगतिदायक	राम
शबरीदत्तफलाशन	राम
कबन्धबाहुच्छेदन	राम
राम राम जय राजा राम।	

राम राम जय राजा राम।

॥ किष्किन्धाकाण्डः॥

हनुमत्सेवितनिजपद	राम
नतसुग्रीवाभीष्टद	राम
गर्वितवालिसंहारक	राम
वानरदूतप्रेषक	राम
हितकरलक्ष्मणसंयुत 	राम
राम राम जय राजा राम।	

॥ सुन्दरकाण्डः॥

राम राम जय सीता राम॥

•	
कपिवरसन्ततसंस्मृत	राम
तद्गतिविघ्नध्वंसक	राम
सीताप्राणाधारक	राम
दुष्टदशाननदूषित	राम
शिष्टहनूमद्भूषित	राम
सीतावेदितकाकावन	राम
कृतचूडामणिदर्शन	राम
कपिवरवचनाश्वासित	राम
राम राम जय राजा राम।	
राम राम जय सीता राम॥	

॥ युद्धकाण्डः ॥

रावणनिधनप्रस्थित	राम
वानरसैन्यसमावृत	राम
<u> शोषितसरिदीशार्थित</u>	राम
विभीषणाभयदायक	राम
पर्वतसेतुनिबन्धक	राम
कुम्भकर्णशिरश्छेदक	राम
राक्षससङ्घविमर्दक	राम
अहिमहिरावणचारण	राम
संहतदशमुखरावण	राम
विधिभवमुखसुरसंस्तुत	राम
खःस्थितद् शरथवीक्षि त	राम
सीतादर्शनमोदित	राम
अभिषिक्तविभीषणनत	राम
पुष्पकयानारोहण	राम
भरद्वाजाभिनिषेवण	राम
भरतप्राणप्रियकर	राम
साकेतपुरीभूषण	राम
सकलस्वीयसमानत	राम
रत्नलसत्पीठास्थित	राम
पट्टाभिषेकालङ्कृत	राम
5	

पार्थिवकुलसम्मानित	राम
विभीषणार्पितरङ्गक	राम
कीशकुलानुग्रहकर	राम
सकलजीवसंरक्षक	राम
समस्तलोकाधारक	राम
राम राम जय राजा राम।	
राम राम जय सीता राम॥	

॥ उत्तरकाण्डः॥

आगतमुनिगणसंस्तुत	राम
विश्रुतदशकण्ठोद्भव	राम
सितालिङ्गननिर्वृत	राम
नीतिसुरक्षितजनपद	राम
विपिनत्याजितजनकज	राम
कारितलवणासुरवध	राम
स्वर्गतशम्बुकसंस्तुत	राम
स्वतनयकुशलवनन्दित	राम
अश्वमेधकतुदीक्षित	राम
कालावेदितसुरपद	राम
आयोध्यकजनमुक्तिद	राम
विधिमुखविबुधानन्दक	राम

तेजोमयनिजरूपक	राम	सर्वभवामयवारक	राम
संसृतिबन्धविमोचक	राम	वैकुण्ठालयसंस्थित	राम
धर्मस्थापनतत्पर	राम	नित्यानन्दपदस्थित	राम
भक्तिपरायणमुक्तिद	राम	राम राम जय राजा राम।	
सर्वचराचरपालक	राम	राम राम जय सीता	राम॥

॥ इति श्रीमन्नारदविरचितं नामरामायणं सम्पूर्णम्॥

वैदेहीसहितं सुरद्भमतले हैमे महामण्डपे
मध्ये पुष्पकमासने मणिमये वीरासने सुस्थितम्।
अग्रे वाचयित प्रभञ्जनसुते तत्त्वं मुनिभ्यः परम्
व्याख्यान्तं भरतादिभिः परिवृतं रामं भजे श्यामलम्॥
वामे भूमिसुता पुरश्च हनुमान् पश्चात् सुमित्रासुतः
शत्रुघ्नो भरतश्च पार्श्चदलयोर्वाच्वादिकोणेषु च।
सुग्रीवश्च विभीषणश्च युवराट् तारासुतो जाम्बवान्
मध्ये नीलसरोजकोमलरुचिं रामं भजे श्यामलम्॥

॥ हनुमान् चालीसा॥

श्रीगुरु चरन सरोज रज निज मनु मुकुर सुधार। बरनऊँ रघुवर विमल यश जो दायकु फल चार॥ बुद्धिहीन तनु जानिके सुमिरौँ पवनकुमार। बल बुद्धि विद्या देहु मोहिं हरहु कलेस विकार॥

॥ चौपाई॥

जय हनुमान ज्ञान गुण सागर। जय कपीश तिहुँ लोक उजागर॥१॥ राम दूत अतुलित बल धामा। अञ्जनिपुत्र पवनसुत नामा॥२॥ महावीर विक्रम बजरङ्गी। कुमति निवार सुमति के सङ्गी॥३॥ कश्चन बरन विराज सुवेसा। कानन कुण्डल कुश्चित केशा॥४॥

हाथ वज्र औ ध्वजा विराजै। काँधे मूँज जनेऊ साजै॥५॥ सङ्कर सुवन केसरीनन्दन। तेज प्रताप महा जग वन्दन॥६॥ विद्यावान गुणी अति चातुर। राम काज करिबे को आतुर॥७॥ प्रभु चरित्र सुनिबं को रसिया। राम लखन सीता मन बसिया॥८॥ राम लक्ष्मण जानकी। जय बोलो हनुमान् की॥ सूक्ष्म रूप धरि सियहिं दिखावा। विकट रूप धरि लङ्क जरावा॥९॥ भीम रूप धरि असुर सँहारे। रामचन्द्र के काज सँवारे॥१०॥ लाय सजीवन लखन जियाये। श्रीरघुवीर हरिष उर लाये॥११॥ रघुपति कीन्ही बहुत बडाई। तुम मम प्रिय भरत सम भाई॥१२॥

सहस वदन तुम्हरो यश गावैं। अस कहि श्रीपति कण्ठ लगावैं॥१३॥ सनकादिक ब्रह्मादि मुनीशा। नारद शारद सहित अहीशा॥१४॥ यम कुबेर दिक्पाल जहाँ ते। कवि कोविद कहि सके कहाँ ते॥१५॥ तुम उपकार सुग्रीवहिं कीन्हा। राम मिलाय राज पद दीन्हा॥१६॥ राम लक्ष्मण जानकी। जय बोलो हनुमान् की॥ तुम्हरो मन्त्र विभीषण माना। लङ्केश्वर भये सब जग जाना॥१७॥ युग सहस्र योजन पर भान्। लील्यो ताहि मधुर फल जानू॥१८॥ प्रभु मुद्रिका मेलि मुख माहीं। जलिंध लाँघि गये अचरज नाहीं॥१९॥ दुर्गम काज जगत के जेते। सुगम अनुग्रह तुम्हरे तेते॥२०॥ राम दुआरे तुम रखवारे। होत न आज्ञा बिन पैसारे॥२१॥

सब सुख लहै तुम्हारी सरना। तुम रक्षक काहू को डर ना॥२२॥ आपन तेज सम्हारो आपै। तीनों लोक हाँक तें काँपै॥२३॥ भूत पिशाच निकट नहिं आवै। महावीर जब नाम सुनावै॥२४॥ राम लक्ष्मण जानकी। जय बोलो हनुमान् की॥ नाञौ रोग हरे सब पीरा। जपत निरन्तर हनुमत वीरा॥२५॥ सङ्कट से हनुमान छुडावै। मन क्रम वचन ध्यान जो लावै॥२६॥ सब पर राम तपस्वी राजा। तिन के काज सकल तुम साजा॥२७॥ और मनोरथ जो कोई लावै। दासु अमित जीवन फल पावै॥२८॥ चारों युग प्रताप तुम्हारा। है प्रसिद्ध जगत उजियारा॥२९॥ साधु सन्त के तुम रखवारे। असुर निकन्दन राम दुलारे॥३०॥

अष्ट सिद्धि नव निधि के दाता। अस बर दीन जानकी माता॥३१॥ राम रसायन तुम्हरे पासा। सदा रहो रघुपति के दासा॥३२॥ राम लक्ष्मण जानकी। जय बोलो हनुमान् की॥ तुम्हरे भजन राम को पावै। जन्म जन्म के दुख बिसरावै॥३३॥ अन्त काल रघुपति पुर जाई। जहाँ जन्मि हरिभक्त कहाई॥३४॥ और देवता चित्त न धरई। हनुमत सेई सर्व सुख करई॥३५॥

सङ्कट कटै मिटै सब पीरा। जो सुमिरै हनुमत बलवीरा॥३६॥ जै जै जै हनुमान गोसाई। कृपा करहु गुरु देव की नाई॥३७॥ यह शत पार पाठ कर कोई। छुटहि बंदि महा सुख होई॥३८॥ यो यह पढ़ै हनुमान् चलीसा। होय सिद्धि साखी गौरीसा॥३९॥ तुलसीदास सदा हरि चेरा। कीजै नाथ हृदय मँह डेरा॥४०॥ राम लक्ष्मण जानकी। जय बोलो हनुमान् की॥

॥ हनुमत् पश्चरत्नम्॥

वीताखिल-विषयेच्छं जातानन्दाश्रु-पुलकमत्यच्छम्। सीतापति-दूताद्यं वातात्मजमद्य भावये हृद्यम्॥१॥ तरुणारुण-मुख-कमलं करुणा-रसपूर-पूरितापाङ्गम्। सञ्जीवनमाशासे मञ्जल-महिमानमञ्जना-भाग्यम्॥२॥ शम्बरवैरि-शरातिगमम्बुजदल-विपुल-लोचनोदारम्। कम्बुगलमनिलदिष्टं बिम्ब-ज्वलितोष्ठमेकमवलम्बे॥३॥

दूरीकृत-सीतार्तिः प्रकटीकृत-रामवैभव-स्फूर्तिः। दारित-दशमुख-कीर्तिः पुरतो मम भातु हनुमतो मूर्तिः॥४॥

वानर-निकराध्यक्षं दानव-कुल-कुमुद-रविकर-सदृशम्। दीन-जनावन-दीक्षं पवनतपः पाकपुञ्जमद्राक्षम्॥५॥

एतत् पवनसुतस्य स्तोत्रं यः पठित पञ्चरत्नाख्यम्। चिरिमह निखिलान् भोगान् भुक्तवा श्रीराम-भक्तिभाग् भवित॥६॥ ॥इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री हनुमत्-पञ्चरत्नं सम्पूर्णम्॥

यत्र यत्र रघुनाथकीर्तनं तत्र तत्र कृत-मस्तकाञ्जलिम्। बाष्पवारिपरिपूर्ण-लोचनं मारुतिं नमत राक्षसान्तकम्॥

> उल्लह्य सिन्धोः सिललं सलीलम् यः शोकविह्नं जनकात्मजायाः। आदाय तेनैव ददाह लङ्काम् नमामि तं प्राञ्जलिराञ्जनेयम्॥

बुद्धिर्बलं यशो धैर्यं निर्भयत्वम् अरोगता। अजाड्यं वाक्पटुत्वं च हनुमत्म्मरणाद्भवेत्॥

असाध्यसाधक स्वामिन् असाध्यं तव किं वद्। रामदूतकृपसिन्धो मत्कार्यं साधय प्रभो॥

॥ कनकधारास्तवम्॥

अङ्गं हरेः पुलकभूषणमाश्रयन्ती भृङ्गाङ्गनेव मुकुलाभरणं तमालम्। अङ्गीकृताखिलविभूतिरपाङ्गलीला माङ्गल्यदास्तु मम मङ्गलदेवतायाः॥१॥

मुग्धा मुहुर्विद्धती वदने मुरारेः प्रेमत्रपाप्रणिहितानि गतागतानि। माला दृशोर्मधुकरीव महोत्पले या सा मे श्रियं दिशतु सागरसम्भवायाः॥२॥ आमीिलताक्षमिधगम्य मुदा मुकुन्दम् आनन्दकन्दमिनमेषमनङ्गतन्त्रम् । आकेकरस्थितकनीिनकपक्ष्मनेत्रम् भूत्यै भवेन्मम भुजङ्गशयाङ्गनायाः॥३॥

बाह्वन्तरे मधुजितः श्रितकौस्तुमे या हारावलीव हरिनीलमयी विभाति। कामप्रदा भगवतोऽपि कटाक्षमाला कल्याणमावहतु मे कमलालयायाः॥४॥

कालाम्बुदालिलिलितोरिस कैटभारेः धाराधरे स्फुरित या तिडदङ्गनेव। मातुः समस्तजगतां महनीयमूर्तिः भद्राणि मे दिशतु भार्गवनन्दनायाः॥५॥

प्राप्तं पदं प्रथमतः खलु यत्प्रभावात् माङ्गल्यभाजि मधुमाथिनि मन्मथेन। मय्यापतेत्तदिह मन्थरमीक्षणार्धम् मन्दालसं च मकरालयकन्यकायाः॥६॥ विश्वामरेन्द्रपदवीभ्रमदानदक्षम् आनन्दहेतुरिघकं मुरविद्विषोऽपि। ईषन्निषीदतु मयि क्षणमीक्षणार्द्धम् इन्दीवरोदरसहोदरिमन्दिरायाः ॥७॥

इष्टा विशिष्टमतयोऽपि यया दयार्द्र-दृष्ट्या त्रिविष्टपपदं सुलभं लभन्ते। दृष्टिः प्रहृष्टकमलोदरदीप्तिरिष्टाम् पुष्टिं कृषीष्ट मम पुष्करविष्टरायाः॥८॥

दद्याद्दयानुपवनो द्रविणाम्बुधाराम्
अस्मिन्निकञ्चनविहङ्गशिशौ विषण्णे।
दुष्कर्मघर्ममपनीय चिराय दूरम्
नारायणप्रणयिनीनयनाम्बुवाहः॥९॥

गीर्दैवतेति गरुडध्वजसुन्दरीति शाकम्बरीति शशिशेखरवल्लभेति। सृष्टिस्थितिप्रलयकेलिषु संस्थितायै तस्यै नमस्त्रिभुवनैकगुरोस्तरुण्यै॥१०॥ श्रुत्यै नमोऽस्तु शुभकर्मफलप्रसूत्यै रत्यै नमोऽस्तु रमणीयगुणार्णवायै। शक्त्यै नमोऽस्तु शतपत्रनिकेतनायै पुष्टौ नमोऽस्तु पुरुषोत्तमवल्लभायै॥११॥

नमोऽस्तु नालीकनिभाननायै नमोऽस्तु दुग्धोद्धिजन्मभूम्यै। नमोऽस्तु सोमामृतसोद्रायै नमोऽस्तु नारायणवल्लभायै॥१२॥

नमोऽस्तु हेमाम्बुजपीठिकायै नमोऽस्तु भूमण्डलनायिकायै। नमोऽस्तु देवादिदयापरायै नमोऽस्तु शार्ङ्गायुधवस्त्रभाये॥१३॥

नमोऽस्तु देव्यै भृगुनन्दनायै नमोऽस्तु विष्णोरुरिस स्थितायै। नमोऽस्तु लक्ष्म्यै कमलालयायै नमोऽस्तु दामोद्दवल्लभायै॥१४॥ नमोऽस्तु कान्त्यै कमलेक्षणायै नमोऽस्तु भृत्यै भुवनप्रसूत्यै। नमोऽस्तु देवादिभिरर्चितायै नमोऽस्तु नन्दात्मजवल्लभायै॥१५॥

सम्पत्कराणि सकलेन्द्रियनन्दनानि साम्राज्यदानविभवानि सरोरुहाक्षि। त्वद्वन्दनानि दुरिताहरणोद्यतानि मामेव मातरनिशं कलयन्तु मान्ये॥१६॥

यत्कटाक्षसमुपासनाविधिः सेवकस्य सकलार्थसम्पदः। सन्तनोति वचनाङ्गमानसैः त्वां मुरारिहृदयेश्वरीं भजे॥१७॥

सरसिजनिलये सरोजहस्ते धवलतमांशुकगन्धमाल्यशोभे। भगवति हरिवल्लभे मनोज्ञे त्रिभुवनभूतिकरि प्रसीद मह्यम्॥१८॥

दिग्घस्तिभिः कनककुम्भमुखावसृष्ट-स्वर्वाहिनी विमलचारुजलाष्ट्रताङ्गीम्। प्रातर्नमामि जगतां जननीमशेष-लोकाधिनाथगृहिणीम् अमृताब्यिपुत्रीम्॥१९॥ कमले कमलाक्षवल्लभे त्वं करुणापूरतरङ्गितैरपाङ्गैः अवलोकय मामकिञ्चनानां प्रथमं पात्रमकृत्रिमं दयायाः॥२०॥ स्तुवन्ति ये स्तुतिभिरमीभिरन्वहम् त्रयीमयीं त्रिभुवनमातरं रमाम्। गुणाधिका गुरुतरभाग्यभागिनो भवन्ति ते भुवि बुधभाविताशयाः॥२१॥ देवि प्रसीद जगदीश्वरि लोकमातः कल्याणगात्रि कमलेक्षणजीवनाथे। दारिद्यभीतिहृदयं शरणागतं माम् आलोकय प्रतिदिनं सदयैरपाङ्गैः॥ ॥इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री कनकधारास्तवं सम्पूर्णम्॥

॥ लक्ष्म्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्॥ ॥ ध्यानम्॥

वन्दे पद्मकरां प्रसन्नवदनां सौभाग्यदां भाग्यदाम् हस्ताभ्यामभयप्रदां मणिगणैर्नानाविधैर्भूषिताम्। भक्ताभीष्टफलप्रदां हरिहरब्रह्मादिभिः सेविताम् पार्श्वे पङ्कजशङ्खपद्मनिधिभिर्युक्तां सदा शक्तिभिः॥

सरसिजनिलये सरोजहस्ते धवलतमांशुकगन्धमाल्यशोभे। भगवति हरिवल्लभे मनोज्ञे त्रिभुवनभूतिकरि प्रसीद मह्यम्॥

॥स्तोत्रम्॥

प्रकृतिं विकृतिं विद्यां सर्वभूतिहतप्रदाम्। श्रद्धां विभूतिं सुरिभं नमामि परमात्मिकाम्॥१॥ वाचं पद्मालयां पद्मां शुचिं स्वाहां स्वधां सुधाम्। धन्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं नित्यपुष्टां विभावरीम्॥२॥ अदितिं च दितिं दीप्तां वसुधां वसुधारिणीम्। नमामि कमलां कान्तां कामाक्षीं क्रोधसम्भवाम्॥३॥

अनुग्रहपदां बुद्धिमनघां हरिवल्लभाम्। अशोकाममृतां दीप्तां लोकशोकविनाशिनीम्॥४॥ नमामि धर्मनिलयां करुणां लोकमातरम्। पद्मप्रियां पद्महस्तां पद्माक्षीं पद्मसुन्दरीम्॥५॥ पद्मोद्भवां पद्ममुखीं पद्मनाभित्रयां रमाम्। पद्ममालाधरां देवीं पद्मिनीं पद्मगन्धिनीम्॥६॥ पुण्यगन्धां सुप्रसन्नां प्रसादाभिमुखीं प्रभाम्। नमामि चन्द्रवदनां चन्द्रां चन्द्रसहोदरीम्॥७॥ चतुर्भुजां चन्द्ररूपामिन्दिरामिन्दुशीतलाम्। आह्वादजननीं पुष्टिं शिवां शिवकरीं सतीम्॥८॥ विमलां विश्वजननीं तुष्टिं दारिद्यनाशिनीम्। प्रीतिपुष्करिणीं शान्तां शुक्कमाल्याम्बरां श्रियम्॥९॥ भास्करीं बिल्वनिलयां वरारोहां यशस्विनीम्। वसुन्धरामुदाराङ्गां हरिणीं हेममालिनीम्॥१०॥ धनधान्यकरीं सिद्धिं स्त्रेणसौम्यां शुभप्रदाम्। नृपवेश्मगतानन्दां वरलक्ष्मीं वसुप्रदाम्॥११॥

शुभां हिरण्यप्राकारां समुद्रतनयां जयाम्। नमामि मङ्गलां देवीं विष्णुवक्षःस्थलस्थिताम्॥१२॥

विष्णुपत्नीं प्रसन्नाक्षीं नारायणसमाश्रिताम्। दारिद्यध्वंसिनीं देवीं सर्वोपद्रवहारिणीम्॥१३॥

नवदुर्गां महाकालीं ब्रह्मविष्णुशिवात्मिकाम्। त्रिकालज्ञानसम्पन्नां नमामि भुवनेश्वरीम्॥१४॥

लक्ष्मीं क्षीरसमुद्रराजतनयां श्रीरङ्गधामेश्वरीम् दासीभूतसमस्तदेववनितां लोकैकदीपाङ्कराम्। श्रीमन्मन्दकटाक्षलब्धविभवब्रह्मेन्द्रगङ्गाधराम् त्वां त्रैलोक्यकुटुम्बिनीं सरसिजां वन्दे मुकुन्दप्रियाम्॥१५॥

> मातर्नमामि कमले कमलायताक्षि श्रीविष्णुहृत्कमलवासिनि विश्वमातः। क्षीरोदजे कमलकोमलगर्भगौरि लक्ष्मि प्रसीद सततं नमतां शरण्ये॥१६॥

॥ फलश्रुतिः ॥

त्रिकालं यो जपेद्विद्वान् षण्मासं विजितेन्द्रियः। दारिद्यध्वंसनं कृत्वा सर्वमाप्नोत्ययत्नतः॥१७॥

देवीनामसहस्रेषु पुण्यमष्टोत्तरं शतम्। येन श्रियमवाप्नोति कोटिजन्मदरिद्रितः॥१८॥

भृगुवारे शतं धीमान् पठेद्वत्सरमात्रकम्। अष्टैश्वर्यमवाप्नोति कुबेर इव भूतले॥१९॥

दारिद्यमोचनं नाम स्तोत्रमम्बापरं शतम्। येन श्रियमवाप्नोति कोटिजन्मदरिद्रितः॥२०॥

भुक्तवा तु विपुलान् भोगानस्याः सायुज्यमाप्नुयात्। प्रातःकाले पठेन्नित्यं सर्वदुःखोपशान्तये। पठंस्तु चिन्तयेद्देवीं सर्वाभरणभूषिताम्॥२१॥

॥ इति श्री लक्ष्म्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ सरस्वत्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम्॥ ॥ध्यानम्॥

या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता या वीणावरदण्डमण्डितकरा या श्वेतपद्मासना। या ब्रह्माच्युतशङ्करप्रभृतिभिदेवैः सदा पूजिता सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा॥

॥स्तोत्रम्॥

सरस्वती महाभद्रा महामाया वरप्रदा। श्रीप्रदा पद्मितिलया पद्माक्षी पद्मवक्रका॥१॥ शिवानुजा पुस्तकभृत ज्ञानमुद्रा रमा परा। कामरूपा महाविद्या महापातकनाशिनी॥२॥ महाश्रया मालिनी च महाभोगा महाभुजा। महाभागा महोत्साहा दिव्याङ्गा सुरवन्दिता॥३॥

महाकाली महापाशा महाकारा महाङ्कशा। पीता च विमला विश्वा विद्युन्माला च वैष्णवी॥४॥

चिन्द्रका चन्द्रवद्ना चन्द्रलेखविभूषिता। सावित्री सुरसा देवी दिव्यालङ्कारभूषिता॥५॥ वाग्देवी वसुदा तीव्रा महाभद्रा महाबला। भोगदा भारती भामा गोविन्दा गोमती शिवा॥६॥ जटिला विन्ध्यवासा च विन्ध्याचलविराजिता। चिण्डका वैष्णवी ब्राह्मी ब्रह्मज्ञानैकसाधना॥७॥ सौदामिनी सुधामूर्तिः सुभद्रा सुरपूजिता। सुवासिनी सुनासा च विनिद्रा पद्मलोचना॥८॥ विद्यारूपा विशालाक्षी ब्रह्मजाया महाफला। त्रयीमूर्ती त्रिकालज्ञा त्रिगुणा शास्त्ररूपिणी॥९॥ शुम्भासुरप्रमथिनी शुभदा च स्वरात्मिका। रक्तबीजनिहन्त्री च चामुण्डा चाम्बिका तथा॥१०॥ मुण्डकायप्रहरणा धूम्रलोचनमर्दना। सर्वदेवस्तुता सौम्या सुरासुरनमस्कृता॥११॥ कालरात्रिः कलाधारा रूपसौभाग्यदायिनी। वाग्देवी च वरारोहा वाराही वारिजासना॥१२॥

चित्राम्बरा चित्रगन्धा चित्रमाल्यविभूषिता। कान्ता कामप्रदा वन्द्या विद्याधरसुपूजिता॥१३॥ श्वेतानना नीलभुजा चतुर्वर्गफलप्रदा। चतुराननसाम्राज्या रक्तमध्या निरञ्जना॥१४॥ हंसासना नीलजङ्घा ब्रह्मविष्णुशिवात्मिका। एवं सरस्वतीदेव्या नाम्नामष्टोत्तरं शतम्॥१५॥ ॥इति श्री सरस्वत्यष्टोत्तरशतनामस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ महिषासुरमर्दिनि स्तोत्रम्॥

अयि गिरिनन्दिन नन्दितमेदिनि विश्वविनोदिनि नन्दिनुते गिरिवर-विन्ध्य-शिरोधिनिवासिनि विष्णुविलासिनि जिष्णुनुते। भगवित हे शितिकण्ठकुटुम्बिनि भूरिकुटुम्बिनि भूरिकृते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१॥ सुरवरवर्षिणि दुर्धरधर्षिणि दुर्मुखमर्षिणि हर्षरते त्रिभुवनपोषिणि शङ्करतोषिणि किल्बिषमोषिणि घोषरते। दनुज-निरोषिणि दितिसुत-रोषिणि दुर्मद-शोषिणि सिन्धुसुते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥२॥ अयि जगदम्ब-मदम्ब-कदम्ब-वनप्रिय-वासिनि हासरते शिखरि शिरोमणि तुङ्ग-हिमालय-शृङ्ग-निजालय-मध्यगते। मधु-मधुरे मधु-कैटभ-गञ्जिनि कैटभ-भञ्जिनि रासरते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥३॥

अयि शतखण्ड-विखण्डित-रुण्ड-वितुण्डित-शुण्ड-गजाधिपते रिपु-गज-गण्ड-विदारण-चण्ड-पराक्रम-शुण्ड-मृगाधिपते। निज-भुज-दण्ड-निपातित-खण्ड-विपातित-मुण्ड-भटाधिपते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥४॥

अयि रण-दुर्मद्-शत्रु-वधोदित-दुर्धर-निर्जर-शक्तिभृते चतुर-विचार-धुरीण-महाशिव-दूतकृत-प्रमथाधिपते। दुरित-दुरीह-दुराशय-दुर्मित-दानवदूत-कृतान्तमते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥५॥

अयि शरणागत-वैरि-वधूवर-वीर-वराभय-दायकरे त्रिभुवन-मस्तक-शूल-विरोधि शिरोधि कृतामल-शूलकरे। दुमिदुमि-तामर-दुन्दुभिनाद-महो-मुखरीकृत-तिग्मकरे जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥६॥ अयि निज-हुङ्कृति मात्र-निराकृत-धूम्रविलोचन-धूम्रशते समर-विशोषित-शोणित-बीज-समुद्भव-शोणित-बीजलते। शिव-शिव-शुम्भ-निशुम्भ-महाहव-तर्पित-भूत-पिशाचरते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥७॥

धनुरनु-सङ्ग-रणक्षणसङ्ग-परिस्फुर-दङ्ग-नटत्कटके कनक-पिशङ्ग-पृषत्क-निषङ्ग-रसद्भट-शृङ्ग-हतावटुके। कृत-चतुरङ्ग-बलक्षिति-रङ्ग-घटद्वहुरङ्ग-रटद्वटुके जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥८॥

जय जय जप्य-जयेजय-शब्द-परस्तुति-तत्पर-विश्वनुते भण-भण-भिञ्जिमि-भिङ्कृत-नूपुर-सिञ्जित-मोहित-भूतपते। निटत-नटार्ध-नटीनट-नायक-नाटित-नाट्य-सुगानरते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥९॥

अयि सुमनः सुमनः सुमनः सुमनः सुमनोहर-कान्तियुते श्रित-रजनी-रजनी-रजनी-रजनीकर-वऋवृते। सुनयन-विभ्रमर-भ्रमर-भ्रमर-भ्रमराधिपते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१०॥ सित-महाहव-मल्लम-तिलक-मिल्लित-रलक-मल्लरते विरचित-विलक-पिल्लिक-मिल्लिक-भिल्लिक-वर्गवृते। सितकृत-फुल्लसमुल्ल-सितारुण-तल्लज-पल्लव-सल्लिते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥११॥

अविरल-गण्ड-गलन्मद्-मेदुर-मत्त-मतङ्गज-राजपते त्रिभुवन-भूषण-भूत-कलानिधि रूप-पयोनिधि राजसुते। अयि सुद-तीजन-लालसमानस-मोहन-मन्मथ-राजसुते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१२॥

कमल-दलामल-कोमल-कान्ति कलाकिलतामल-भाललते सकल-विलास-कलानिलयकम-केलि-चलत्कल-हंसकुले। अलिकुल-सङ्कल-कुवलय-मण्डल-मौलिमिलद्भकुलालि-कुले जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१३॥

करमुरली-रव-वीजित-कूजित-लज्जित-कोकिल-मञ्जमते मिलित-पुलिन्द-मनोहर-गुञ्जित-रञ्जितशैल-निकुञ्जगते। निजगुणभूत-महाशबरीगण-सद्गुण-सम्भृत-केलितले जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१४॥ कटितट-पीत-दुकूल-विचित्र-मयूख-तिरस्कृत-चन्द्ररुचे प्रणत-सुरासुर-मौलिमणिस्फुर-दंशुल-सन्नख-चन्द्ररुचे। जित-कनकाचल-मौलिपदोर्जित-निर्भर-कुञ्जर-कुम्भकुचे जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१५॥

विजित-सहस्रकरैक-सहस्रकरैक-सहस्रकरैकनुते कृतसुरतारक-सङ्गरतारक-सङ्गरतारक-सूनुसुते। सुरथ-समाधि समानसमाधि समाधिसमाधि सुजातरते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१६॥

पदकमलं करुणानिलये वरिवस्यित योऽनुदिनं स शिवे अयि कमले कमलानिलये कमलानिलयः स कथं न भवेत्। तव पदमेव परम्पदिमत्यनुशीलयतो मम किं न शिवे जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१७॥

कनकलसत्कल-सिन्धुजलैरनुसिञ्चिनुते गुण-रङ्गभुवम् भजित स किं न शचीकुच-कुम्भ-तटी-परिरम्भ-सुखानुभवम्। तव चरणं शरणं करवाणि नतामरवाणि निवासि शिवम् जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१८॥ तव विमलेन्दुकुलं वदनेन्दुमलं सकलं ननु कूलयते किमु पुरुहूत-पुरीन्दुमुखी-सुमुखीभिरसौ विमुखी क्रियते। मम तु मतं शिवनामधने भवती कृपया किमुत क्रियते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥१९॥

अयि मिय दीनद्यालुतया कृपयैव त्वया भवितव्यमुमे अयि जगतो जननी कृपयाऽसि यथाऽसि तथाऽनुमितासिरते। यदुचितमत्र भवत्युरिर कुरुतादुरुतापमपाकुरुते जय जय हे महिषासुरमर्दिनि रम्यकपर्दिनि शैलसुते॥२०॥

> ॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितं श्री महिषासुरमर्दिनि-स्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ नवग्रहस्तोत्रम् ॥

जपाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महद्युतिम्। तमोऽरि सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरम्॥१॥

द्धिशङ्खतुषाराभं क्षीरोदार्णवसम्भवम्। नमामि शशिनं सोमं शम्भोर्मुकुटभूषणम्॥२॥

धरणीगर्भसम्भूतं विद्युत्कान्तिसमप्रभम्। कुमारं शक्तिहस्तं च मङ्गलं प्रणमाम्यहम्॥३॥ प्रियङ्गकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधम्। सौम्यं सौम्यगुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्यहम्॥४॥ देवानां च ऋषीणां च गुरुं काञ्चनसन्निभम्। बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम्॥५॥ हिमकुन्दमृणालाभं दैत्यानां परमं गुरुम्। सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहम्॥६॥ नीलाञ्जनसमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजम्। छायामार्तण्डसम्भूतं तं नमामि रानैश्चरम्॥७॥ अर्धकायं महावीर्यं चन्द्रादित्यविमर्दनम। सिंहिकागर्भसम्भूतं तं राहुं प्रणमाम्यहम्॥८॥ पलाशपुष्पसङ्खाशं तारकाग्रहमस्तकम्। रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहम्॥९॥ इति व्यासमुखोद्गीतं यः पठेत् सुसमाहितः। दिवा वा यदि वा रात्रौ विघ्नशान्तिर्भविष्यति॥१०॥ नरनारीनृपाणां च भवेदुःस्वप्ननाशनम्। ऐश्वर्यमतुलं तेषामारोग्यं पुष्टिवर्धनम्॥११॥

ग्रहनक्षत्रजाः पीडास्तस्कराग्निसमुद्भवाः। ताः सर्वाः प्रशमं यान्ति व्यासो ब्रूते न संशयः॥१२॥

॥ इति श्रीव्यासविरचितं नवग्रहस्तोत्रं सम्पूर्णम्॥

॥ नवग्रहमङ्गलाष्टकम्॥

भास्वानर्कसिम्च रक्तिकरणः सिंहाधिपः काश्यपो -गुर्विन्दोश्च कुजस्य मित्रमिरगः त्रिस्थः शुभः प्राङ्मुखः। शत्रुर्भार्गवसौरयोः प्रियः कुजः कालिङ्गदेशाधिपो -मध्ये वर्तुलमण्डले स्थितिमितः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥१॥

चन्द्रः कर्कटकप्रभुः सितरुचिश्चात्रेयगोत्रोद्भवः चाग्नेये चतुरश्रकोऽपरमुखो गौर्यर्चया तर्पितः। षद्गप्ताग्निद्शाद्यशोभनफलो शत्रुर्बुधार्कप्रियः सौम्यो यामुनदेशपर्णजसमित्कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥२॥ भौमो दक्षिणदिक्रिकोणनिलयोऽवन्तीपितः खादिर-प्रीतो वृश्चिकमेषयोरिधपितर्गुर्वर्कचन्द्रप्रियः। ज्ञारिः षड्रिशुभप्रदश्च वसुधादाता गुहाधीश्वरो भारद्वाजकुलाधिपोऽरुणरुचिः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥३॥

सौम्यः पीत उद्झुखः सिमद्पामार्गोऽत्रिगोत्रोद्भवो -बाणेशानगतः सुहृद्रविसुतो वैरीकृतानुष्णरुक्। कन्यायुग्मपतिर्दशाष्टमचतुःषण्णेत्रगः शोभनो -विष्ण्वाराधनतर्पितो मगधपः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥४॥

जीवश्चोत्तरिद्धुखोत्तरककुभ्जातोऽङ्गिरो गोत्रदः पीतोऽश्वत्थसमिच सिन्ध्विधपितः चापर्क्षमीनाधिपः।

सूर्येन्दुक्षितिजप्रियः सितबुधारातिः समो भानुजे -॥५॥

सप्तापत्यतपोऽर्थगः शुभकरः कुर्यात्सदा मङ्गलम्

शुक्रो भार्गवगोत्रजः सितरुचिः पूर्वाननः पूर्वदिक् काम्बोजाधिपतिस्तुलावृषभगश्चौदुम्बरैस्तर्पितः । सौम्यर्क्योः सुहृदम्बिकास्तुतिवशात् प्रीतोर्कचन्द्राहितो -नारीभोगकरः शुभो भृगुसुतः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥६॥

सौरिः कृष्णरुचिश्च पश्चिममुखः सौराष्ट्रपः काश्यपो -नाथः कुम्भमृगर्क्षयोः प्रियसुहृत् शुक्रज्ञयोर्रुद्रगः। षङ्गिस्थः शुभदो शुभो धनुगतिश्चापाकृतौ मण्डले सन्तिष्ठन् चिरजीवितादिफलदः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥७॥

राहुर्बर्बरदेशपो निर्ऋतौ कृष्णाङ्गशूर्पासनो याम्याशाभिमुखश्च चन्द्ररविरुध् पैडीनिसः क्रौर्यवान्। षड्निस्थः शुभकृत् करालवदनः प्रीतश्च दूर्वाहुतौ दुर्गापूजनतः प्रसन्नहृदयः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥८॥

केतुर्जीमिनिगोत्रजः कुशसमिद्वायव्यकोणेस्थितः चित्राङ्कध्वजलाञ्छनो हि भगवान् याम्याननः शोभनः। सन्तुष्टो गणनाथपूजनवशात् गङ्गादितीर्थप्रदः षद्भिस्थः शुभकृच चित्रिततनुः कुर्यात्सदा मङ्गलम्॥९॥

॥ इति श्री नवग्रहमङ्गलाष्टकं सम्पूर्णम्॥